

Збірник наукових матеріалів
XLIV Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«РОЗВИТОК НАУКИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ»

08 травня 2020 року

Частина 2

м. Чернівці

Розвиток науки в умовах пандемії, XLIV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Чернівці, 08 травня 2020 року. – Ч. 2, 88 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XLIV Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Розвиток науки в умовах пандемії», 08 травня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Педагогічні науки

<i>Берестюк Л.В., Данильчук Н.Ф.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я	5
<i>Вашук А. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	7
<i>Власюк І.В. Науковий керівник Щерба Н.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ АНГЛОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	12
<i>Водзянська У. Б.</i> МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА З ІНФОРМАТИКИ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	16
<i>Горшкальова Т.М.</i> АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО – ЕСТЕТИЧНИЙ ЗМІСТ СПРИЙНЯТТЯ МУЗИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	21
<i>Гринчук А.В.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ: ЗА І ПРОТИ.....	28
<i>Гринько А.В., науковий керівник Прокопчук Н.Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ SMART ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	32
<i>Звекова В.К.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ.....	37
<i>Знанецький В.Ю.</i> ЩОДО ПЕДАГОГІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	40
<i>Іваненко С.В., Тищенко В. О.</i> ДИСТАНЦІЙНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ	43
<i>Кириченко Е.А.</i> РОЛЬ МОТИВАЦІИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ У СТУДЕНТОВ В КЛАССЕ ОБЩЕГО ФОРТЕПИАНО.	47

<i>Король Т. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТ- НИХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	52
<i>Kuzmytska M.O.</i> THE INFLUENCE OF METACOGNITIVE LEARNING STRATEGIES ON IMPROVING ENGLISH PRONUNCIATION	57
<i>Lisinchuk A.</i> USING SERVICES OF MARINETRAFFIC.COM FOR CREATING ACTIVE LEARNING TASKS AT THE LESSONS OF MARITIME ENGLISH.....	60
<i>Ляшук І.М., Данильчук Н.Ф., науковий керівник Ричко В.К.</i> ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА	63
<i>Пилипей Д., науковий керівник Шугай М.А.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ ВЗО	66
<i>Познанська М.П.</i> ЗНАЧЕННЯ СПІВПРАЦІ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	73
<i>Сліпко Г. Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	79
<i>Чиркіна С.В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОЇ ШКОЛІ України.....	83
<i>Шастко І.М.</i> ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ КАРАНТИНУ.....	85

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

*Берестюк Л.В., Данильчук Н.Ф.,
студентки відділення “Початкове навчання”
Луцького педагогічного коледжу
м. Луцьк, Україна*

Сучасний світ ставить перед людиною нові завдання та виклики, впоратися з якими дуже важко без хорошого здоров'я та знань про те, як його зберегти.

Одним із шляхів поліпшення здоров'я учнів є обов'язкове вивчення навчального курсу «Основи здоров'я». Даний навчальний курс унесено до інваріантної складової навчальних програм початкової школи.

Щоб досягнути мету курсу передбачається виконання таких завдань:

- формування в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, фізичні вправи, фізичну культуру, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини з природним і соціальним оточенням;
- формування та розвиток навичок базових загальнорозвивальних рухових дій; розвиток в учнів активної мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я;
- виховання в учнів свідомого прагнення до ведення здорового способу життя;
- розвиток умінь самостійно приймати рішення щодо власних учинків;
- набуття учнями власного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням стану здоров'я;
- використання у повсякденному житті досвіду здоров'язбережувальної діяльності для власного здоров'я та здоров'я інших людей.

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти метою викладання предмету є також формування здоров'язбережувальної компетентності на рівні знань з предмету основ здоров'я та рухливих навичок з фізичної культури, а також на міжпредметному рівні, що можна досягнути впровадженням у всі предмети

елементів навичок здорового способу життя з урахуванням їх специфіки та пізнавальних можливостей учнів початкових класів [1].

На урок основ здоров'я впливають:

- зміни, що відбуваються в суспільстві;
- державні стандарти та програми;
- сучасні педагогічні концепції.

Основними методами, які можна використовувати під час вивчення курсу «Основи здоров'я», є читання учнями з підручника, міні-лекція, створення навчальних та проблемних ситуацій, роботи в групах (дискусія, мозковий штурм), перевірка домашнього завдання (вибіркова, фронтальна, індивідуальна), тестування, розфарбовування малюнків, фізкультхвилинки, завдання, пов'язані з життєвим досвідом учнів, складання та розгадування кросвордів та ребусів, інтегровані уроки з різними предметами, а також виховні заходи та уроки-подорожі [3].

На уроках важливим є використання різноманітних технологій. До них відносять: пальчикові гімнастики, дихальні вправи, вправи для очей, релаксаційні вправи, різні руханки, які супроводжуються віршами або піснями [2].

Отже, особливість проведення уроків основ здоров'я полягає в опануванні комплексу компетенцій зі збереження здоров'я потребує багаторазового вправління.

Організація навчання основ здоров'я передбачає створення життєвих ситуацій, впровадження рольових ігор, групове розв'язання дискусій на основі аналізу відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню вмінь і навичок, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії.

Література:

1. Держстандарт про початкову освіту від 20 квітня 2011 року №462. – Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Малащенко М.П. Педагогіка здоров'я в початковій школі. Харків: «Ранок», 2008. – 192 с.
3. Початкова школа. 1996 – 2011 рр.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Вашук А. М.,

студентка Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

В умовах розбудови сучасного суспільства відбуваються перетворення в різних сферах життєдіяльності людини, зокрема в освіті. Виробити в дітей активну життєву позицію, зміцнити їх фізично, духовно та психічно – найважливіші завдання педагогів. Саме тому, основна мета сучасної школи полягає у формуванні здорової особистості.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки вводиться поняття компетентності здоров'язбереження як важливої якості особистості, що охоплює знання про функції і будову організму людини, правила гігієни, ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя, досвід здоров'язбережувальної діяльності. Здоров'я стає педагогічною категорією, а його збереження і зміцнення – об'єктом педагогічного впливу. Відтак, значущість збереження здоров'я молоді актуалізує питання формування здоров'язбережувальної компетентності школяра.

Нова українська школа визначає десять ключових компетентностей. Особливе місце займає саме компетентність здоров'язбереження. Це пояснюється, насамперед, тим, що стан здоров'я є показником духовного, соціально-економічного й людино-біологічного добробуту населення, рівня цивілізованості країни.

Тому гуманізація освіти вимагає якісно нового підходу до потреб людини, формування стійких мотивацій до здорового способу життя, позитивної соціальної поведінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання окресленої проблеми, доводить, що науковці приділяють значну увагу

визначенню умов формування здоров'язбережувальної компетентності в підростаючого покоління. Так, педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності в учнів загальноосвітніх шкіл аналізують О. Аксьонова, Т. Бойченко, Т. Бабко, А. Карабашева та інші. Проблемі збереження здоров'я молодших школярів присвятили свої дослідження: Н. Бібік, А. Борисенко, О. Ващенко, М. Гончаренко, І. Дубровіна, О. Дубогай, Н. Кацур, С. Кондратюк, А. Маслоу, О. Московченко, В. Оржеховської, О. Савченко, С. Свириденко та інші.

Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців з даного питання, результати медико-соціологічних досліджень останніх років засвідчують щорічне погіршення самопочуття молодших школярів. Реальне зниження показників фізичного, психічного, морального стану здоров'я учнів констатують як педагоги так і медики [1].

Вирішення проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності молодшого школяра вбачаємо у використанні мультимедійних технологій.

Звичайно, найефективніший вплив на людину здійснює та інформація, яка діє на кілька органів чуття, і запам'ятовується вона тим краще й міцніше, чим більше каналів сприймання було активовано. Звідси й та роль, яка відводиться мультимедійним технологіям, що виникли з появою потужних багатофункціональних комп'ютерів, якісних навчальних програм, розвинутих комп'ютерних систем навчання.

Мультимедійні технології здоров'язбережувального навчання передбачають використання засобів перетворення і обміну інформаційного матеріалу здоров'язбережувальної тематики. Окрім текстових інформаційних повідомлень, мультимедійні технології навчання спрямовані на формування здоров'язбережувальної компетентності, передбачають створення і використання мультимедійних продуктів:

- відеороликів правильного виконання гімнастичних вправ;
- аудіороликів із записом звуків природи, фонові музики для релаксаційних вправ та гімнастичних вправ;

- цікавих корисних заставок для дітей;
- відеосюжетів щодо правильного ведення здорового способу життя, тематичних презентацій тощо.

У процесі формування здоров'язберезувальної компетентності школяра під час тематичних виховних годин доцільно використовувати мультимедійні презентації, мультплікації, навчальні програми, відеоматеріали тощо.

Розглянемо мультимедійні технології які ми вважаємо доцільно використовувати як засіб формування здоров'язберезувальної компетентності молодшого школяра:

- текст – інформаційні матеріали здоров'язберезувальної тематики (текстові фрагменти мультимедійних презентацій, короткі інформаційні повідомлення, коментарі, інструкції до фото-, відеофрагментів тощо), мультимедійні повідомлення позитивного психоемоційного змісту для відновлення фізичної та розумової працездатності, гармонізації психічного стану;

- аудіо – записи з корисними порадами щодо здорового харчування, режиму дня, мотивуючі пісні здоров'язберезувальної тематики, музика для релаксаційних вправ та гімнастичних вправ тощо.

- зображення – фото, зображення, малюнки здоров'язберезувальної тематики, що демонструють красу природи, щасливих та радісних людей, веселі сюжети, зображення з візуальною інструкцією щодо виконання фізичних вправ, ранкової зарядки, зображення корисних продуктів харчування тощо.

- відео – відеофрагменти, відеофільми, відеозаписи, мультплікації, що мають позитивний вплив на мотиваційну сферу учнів щодо збереження та зміцнення власного здоров'я, відеоінструкції проведення фізичних вправ тощо.

- інтерактивність – використання електронних соціальних мереж для обміну інформацією та досвідом застосування здоров'язберезувальних технологій, блоги здоров'язберезувальної тематики, презентації у вигляді фото колажів та відеороликів про власний досвід ведення здорового способу життя, інтерактивні вправи для закріплення отриманих знань здоров'язберезувальної

тематики, електронні навчальні курси, тренінги зорієнтовані на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності тощо.

Для створення і реалізації мультимедійних технологій потрібні мультимедійний комп'ютер, відповідне прикладне програмне забезпечення (авторські засоби мультимедіа) та засоби проектування мультимедійних проєктів на великі екрани – мультимедійні проєктори.

Розглянемо функції мультимедійних технологій в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності молодшого школяра:

- знаходити, сортувати, зберігати інформаційні відомості;
- створювати нові інформаційні повідомлення;
- підтримувати стійкий інтерес до здоров'язбережувального навчання;
- забезпечувати диференціацію та індивідуалізацію навчання;
- створювати багатоканальність передачі та сприймання інформаційних повідомлень;
- уможлиблювати соціальну активність в організації та поширенні здоров'язбережувальних інформаційних відомостей;
- забезпечувати відкритість і доступність до здоров'язбережувальних знань [2].

Мультимедійні технології сприяють ефективній реалізації змісту здоров'язбережувального навчання, зокрема при опрацюванні наступних тем:

- гігієна середовища;
- особиста гігієна (режим дня, харчування; сон, відпочинок, навчання, загартовування, користування комп'ютером);
- комплекси оздоровчих вправ (вправи для очей, активізація рухової активності, дихальні гімнастики, вправи для правильної постави, самомасажі тощо);
- психогігієнічні та релаксаційні вправи для гармонізації та відновлення психічного, фізичного і духовного здоров'я;
- профілактика шкідливих звичок та захворювань тощо.

Отже, у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності школяра існують реальні можливості для застосування різних мультимедійних технологій навчання.

Важливо пам'ятати, що вирішальна роль у використанні мультимедійних технологій як засобу формування здоров'язбережувальної компетентності молодшого школяра відводиться педагогу, який виступає творцем здоров'язбережувального навчального середовища на основі використання мультимедійних засобів за умови, якщо він володіє необхідним рівнем здоров'язбережувальної компетентності та технологічних умінь, на основі яких може реалізувати в освітньому процесі педагогічний потенціал мультимедійних технологій.

Підсумовуючи все вищезазначене, узагальнимо, що використання мультимедійних технологій як засобу формування здоров'язбережувальної компетентності молодшого школяра передбачає формування інтегральної властивості особистості, яка проявляється у її загальній здатності та готовності до здоров'язбережувальної діяльності, що ґрунтується на інтеграції знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень молодших школярів, спрямованих на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я, використовуючи при цьому засобами мультимедійних технологій – відеоролики, аудіоролики, цікаві корисні заставки для дітей, відеосюжети, мультимедійні презентації здоров'язбережувальної тематики.

Література:

1. Грицай Ю. О. Використання здоров'язберігаючих технологій в навчальній діяльності школярів: навчальний посібник./ Ю. О. Грицай, Миколаїв, 2012. 181 с.

2. Ястребов М. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації здоров'язбережувального навчання учнів початкових класів / М. М. Ястребов // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Ч. 2. С. 108-112.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ АНГЛОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

Власюк І. В.

студентка ННІ Іноземної філології

ЖДУ імені Івана Франка

Науковий керівник: Щерба Н. С.

канд. пед. наук, доцент

м. Житомир, Україна

Навряд чи хтось може оскаржувати той факт, що роль писемної комунікації в сучасному світі надзвичайно велика. Тому важливе значення надається розвитку та вдосконаленню писемного мовлення.

Метою навчання писемного мовлення є формування в учнів писемномовленнєвої компетентності, яка передбачає володіння графічною системою мовлення та здатність реалізувати наявний комунікативний намір у змісті мовлення.

Поняття "писемне мовлення" визначається А. Н. Щукіним як вид мовленнєвої діяльності, який має на меті передачу інформації в письмовій формі відповідно до ситуації спілкування [1]. О.О. Леонт'єв, у свою чергу, розуміє писемне мовлення як уміння поєднувати слова в письмовій формі для вираження своїх думок відповідно до потреб спілкування [2]. Таким чином, писемномовленнєву компетентність можна визначити, як здатність людини до практичного використання знань про мову в процесі мовленнєвої діяльності, метою якої є вираження думок в письмовій формі. Завдання, що вирішуються при навчанні писемного мовлення, включають формування в учнів необхідних графічних автоматизмів, мовних навичок і умінь формулювати думку відповідно до обраного стилю комунікації, розширення знань і кругозору, оволодіння культурою народу, мова якого вивчається, та інтелектуальною готовністю створювати зміст письмового твору.

Відповідно до чинної освітньо-нормативної документації, на старшому

етапі навчання в ЗЗСО учні мають вміти писати простий зв'язаний текст на знайомі теми, невеликі офіційні листи, особисті листи з описом свого досвіду та вражень. Учні також повинні знати як заповнити деякі офіційні папери англійською мовою, можуть дати письмовий опис будь-яких місць, подій, людей, а також прокоментувати запропонований текст [3]. У спеціалізованих школах, де учні мають більшу кількість годин іноземної мови, у них необхідно сформуванню вміння написання чіткого, детального тексту з широкого кола тематик, що стосуються їх інтересу. Учням потрібно вміти використовувати складніші граматичні та лексичні конструкції, ніж на рівні B1, передаючи інформацію чи наводячи причини на підтримку або проти певної точки зору.

Навчання писемного мовлення безпосередньо пов'язане з його психологічними та лінгвістичними особливостями. Так само, як і усне, воно відноситься до експресивної форми спілкування та нерозривно пов'язане з внутрішнім. В цілому, у внутрішньому мовленні ведеться підготовка та певне обґрунтування програми висловлювань, вибудовується правильне граматичне оформлення висловлювань і відбувається групування в абзаци, відбираються лексичні одиниці, активно тренується та вдосконалюються фантазія та уява учнів [4, с. 62].

Писемне мовлення має істотний вплив на формування мислення учнів. Воно використовується не тільки для передачі певного повідомлення, але також і для того, щоб уточнити і вдосконалити власну думку. Перш, ніж щось написати, людина спочатку ретельно обмірковує, як правильно побудувати речення, адже написаний текст можна виправити і відредагувати, прагнучи покращити зміст. Р. К. Потапова вважає, що писемне мовлення є в деякому сенсі більш складним ніж усне тому, що воно є більш складним за загальною кількістю операцій [5, с. 114]. На думку Є. І. Пасова, умови функціонування комунікації і якість мовлення визначають специфіку роботи з навчання письма [6, с. 67].

Для того, щоб зробити навчання писемного мовлення більш продуктивним та цікавим, учителі намагаються урізноманітнити свої уроки, звертаючись до різних електронних застосунків для покращення умінь учнів.

Під електронним застосунком (або додатком) розуміється програмне

забезпечення, спеціально розроблене під конкретну мобільну платформу, яке призначене для використання на смартфонах, планшетах, розумних годинниках і інших мобільних пристроях. На нашу думку, можна виділити три основні типи додатків: програмне забезпечення комп'ютерів (додатки робочого столу); веб-застосунки, призначені для мобільних пристроїв і для ПК. Два останні типи набувають широкої популярності для вивчення іноземних мов. Вони мають великий дидактичний потенціал і покликані значно вдосконалити процес іншомовної підготовки широкого кола учнів, відкрити його нові сторони і перетворити навчання зі складного копіткого процесу на захоплююче заняття.

Електронні застосунки можуть використовуватись на уроці чи в самостійній роботі. В обох випадках вчитель має бути достатньо компетентним, щоб обрати такі продукти, які можуть максимально підвищити ефективність вивчення мови і тим самим індивідуалізувати процес навчання. Важливо також навчити учнів упорядкувати та ефективно використовувати мобільні пристрої для навчання, що дозволить оптимізувати цей процес.

Електронні застосунки, призначені для вивчення іноземних мов, особливо англійської, доступні користувачам мобільних пристроїв. Більше того, сьогодні існують мобільні застосунки орієнтовані на різні аспекти навчання іноземної мови. Досить широкий спектр і різноманітність існуючих мобільних навчальних ресурсів дозволяють обирати додатки відповідно до індивідуальних потреб, інтересів і рівня мовної підготовки учня. Є різні електронні додатки, які допоможуть покращити навички запам'ятовування, читання, письма та говоріння на іноземній мові. Для покращення умінь писемного мовлення призначені такі електронні застосунки, як: TextInspector, Hemingway, Grammarly, Daily Page, GingerGrammar, Cambridge English Write & Improve Розглянемо головні функції та переваги деяких з них.

Cambridge English Write & Improve – це безкоштовний сервіс автоматичної перевірки письмових завдань, де потрібно зареєструватися і повідомити, яка мова є для учня рідною, після чого з'являється можливість як виконати різноманітні письмові вправи, так і написати власний текст обсягом

не менше 180-200 слів, і відправити його на автоматичну перевірку. Перевага цього додатка полягає в тому, що після написання певного тексту учень отримує результат відповідно до рівнів Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (Common European Framework of Reference, CEFR). Також учню надається «error feedback», тобто звіт про помилки з можливими варіантами їх виправлення, і «sentence feedback» – оцінка того, наскільки правильно побудовані речення. Зеленим кольором програма виділяє правильні речення, жовтим – ті, де можлива помилка, а червоним – ті, що швидше за все складені неправильно. Так як перевірка відбувається автоматично, вона не гарантує 100% точності, що є мінусом цього додатку. Даний електронний застосунок, призначений для практики і вдосконалення учнями навичок писемного мовлення різного рівня складності (Beginner-Advanced). З його допомогою учні можуть краще підготуватися до здачі письмової частини ЗНО (написання листа, есе, опису, оголошень та ін.).

TextInspector – це безкоштовний додаток для перевірки ступеня складності кожного слова в написаному тексті. Він дозволяє визначити рівень іншомовної комунікативної компетентності учня відповідно до CEFR та English Vocabulary Profile (EVP). Учню потрібно написати певний текст, після чого на екрані відобразиться графік рівня складності письмової роботи. Таким чином учні можуть дізнатися наскільки високий у них рівень словникового запасу і зосередитися на конкретних недоліках з метою покращенні писемного мовлення.

Практичне застосування мобільних додатків несе в собі певний потенціал, оскільки підвищує мотивацію, інтерес до предмета, пізнавальну активність учнів, допомагає індивідуалізувати навчання, усуває психологічний бар'єр при використанні іноземної мови як засобу спілкування.

Література:

1. Щукин А.Н. Методика обучения речевому общению на иностранном языке. Учебное пособие для преподавателей и студентов языковых вузов. – М: Издательство "Икар". – 2011. – 454с.

2. Леонтьев А. А. Общая методика обучения иностранным языкам: хрестоматия – М.: Русский язык, 1991. – 360 с.
3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge, UK: Cambridge University Press. – 2001.– 278 p.
4. Глазунова Т.В. Види письмових висловлювань як об'єкт навчання // Іноземні мови. – 1997. – № 1. – С. 61-62
5. Потапова Р. К. *Новые информационные технологии и лингвистика: Учебное пособие. Изд. 4-е, стереотипное.* – М.: КомКнига. – 2005. – 368 с.
6. Пассов Е.И. Обучение письму: учебное пособие. – Воронеж: НОУ "Интерлингва", 2002. – С. 67-70

УДК 374

Педагогічні науки

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА З ІНФОРМАТИКИ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Водзянська У. Б.,

магістр факультету початкової та мистецької освіти

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка

Вагомою подією у розвитку народної освіти у другій половині ХІХ століття став «Букварь южнорусский». Т.Г. Шевченка - це перший підручник з навчання грамоти в українських школах, написаний літературною мовою. Ретельно розглядається структура, зміст та методичний апарат книги; застосовуються принципи національності, доступності та цікавості; матеріал різний за жанровим розмаїттям; підручник знайомить із передовими ідеями не лише грамотності, але й математики.

Видатний педагог та громадський діяч Т. Г. Любенець під час своєї педагогічної діяльності видав десятки підручників та посібників, що відображали власне бачення ролі книги в навчальному процесі. У поясненні для вчителів, написаному для «Граматки», він зазначив: «Спостереження підтверджують, що

розвиток у дітей інтересу, уваги та пам'яті - це основні психічні функції, без яких навчання неможливо, повністю залежить від рідної мови дітей». Автор розглядає успішний відбір навчального матеріалу як основу для розвитку цих показників – яскравого, емоційного, захоплюючого, що забезпечує не лише виховний, але й гуманізуючий вплив на дитину.

Відродження української нації, педагогічної думки та школи, яке розпочалося наприкінці XIX – на початку XX століття, також торкнулося проблеми видання підручників для початкових шкіл. Підручники, написані російською мовою, були незрозумілі для учнів, не викликали їх цікавості, відображали інтерес до навчання. Тому, зважаючи на мізерну кількість україномовної літератури, багато прогресивних представників педагогічної думки взялися до її створення.

Лише у 1906-1907 роках було видано сім українських письменників та граматики. Наприклад, у цей період (1906 р.) Вийшла українська літературна книга «Український буквар по підручнику Потебні». С.Ф.Русової, передрукована тричі; у Києві видано «Українська граматка до науки читання й писання» Б.Д. Грінченка (1907); С.Ф. Черкасенко підготував свою «Граматку» (Полтава, 1907) тощо.

Одним з найкращих підручників для початкової освіти того часу вважалася «Граматка». Б.Д. Грінченка, яка була складена з вимогами тогочасної методики навчання, була написана доступним, цікавим способом, що містила тексти, які відповідали сприйняттю дітей. Автор написав, що поставив собі за мету зробити матеріал зрозумілим для дітей, переходячи від легшого до важчого та цікавого за змістом. Вдало підібрані матеріали не лише вчили учнів читати, але й виступали важливим навчальним інструментом: у них формувалася любов до рідної землі, моральних цінностей.

Дидактичні основи побудови навчального підручника з інформатики для початкової школи. Традиційне питання дидактики - «чому навчати?», Тобто осмислене забезпечення навчального процесу. У зв'язку з цим особливо актуальною стає проблема повного відображення в підручнику інформатики

основних елементів змісту освіти (з урахуванням провідної функції предмета). Культурна концепція змісту освіти охоплює такі елементи: знання, вміння та досвід, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісне ставлення до світу (І. Лернер, М. Скаткін). Навчальні предмети як засіб реалізації цього змісту є багатофункціональними, тобто включають усі чотири елементи, хоча співвідношення цих елементів різне, що залежить від провідної функції предмета. Існують навчальні предмети, основна мета яких – оволодіння системою знань; навчальні предмети з функцією формування способів діяльності; ті, які спрямовані на формування ставлення до зовнішнього світу. Незважаючи на те, що шкільний підручник з інформатики являє собою зміст освіти на рівні навчального матеріалу, що безпосередньо впливає з рівня предмета, тип предмету накладає істотний відбиток на структуру підручника. Наприклад, підручники, які відповідають першому типу навчальних предметів (провідним компонентом є знання), будуть переважати навчальні тексти; для формулювання відповідних видів діяльності важливо представити систему навчальних знань та вправ у підручнику; ставлення до світу формується творчими завданнями та емоційно-цінними текстами. З іншого боку, значна частина предметів, які викладаються в початковій школі, реалізує дві складові змісту освіти (наприклад, читання - знання та методи діяльності). Однією з головних цілей підручника є надання виховного, розвивального та виховного впливу на особистість молодшого школяра.

Методичні основи побудови підручника інформатики для школи першокласників впливають із дворівневої структури теорії підручників. Перший рівень - це загальнотеоретичний, де обговорюються загальні принципи проектування навчальної книги з метою побудови універсальної моделі підручника. Помітно, що для цього рівня характерні психологічні та дидактичні основи розвитку навчальних програм. Другий рівень - методичний. Це виражається у виконанні загальних положень підручника щодо розробки конкретного підручника з інформатики з урахуванням особливостей предмета, вікових особливостей учнів, типу школи тощо.

Таким чином, обов'язковою особливістю якісного підручника з інформатики є наявність певної педагогічної технології, яка дозволяє вчителю логічно та послідовно викладати навчальний матеріал, а учню поступово та міцно здобувати знання, вміння та навички. Часто саме за допомогою підручника вчитель набуває нових технологій навчання.

Підтвердження того, що ми знаходимо у М. Скаткіна, який зазначає, що підручник так чи інакше запрограмований і певний метод навчання [7, с.30]. На думку відомого вченого, цей вид навчальної літератури є своєрідним сценарієм майбутнього навчального процесу, оскільки він фіксує не лише зміст навчального предмета, а й основні методичні підходи до його викладання, певні методи навчання (наприклад, орієнтовні запитання з метою аналізу ілюстрацій; зразки алгоритмів; приписи, зразки записів, зміст практичних вказівок тощо). Предметом особливої уваги автора (авторів) повинна бути послідовність викладу в підручнику предметних знань, а також доцільність використання засобів (насамперед різних видів навчальних завдань та вправ) для формування спеціальних (предметних) навичків учнів.

Таким чином, ми виявили та охарактеризували психологічне (відображення у змісті та структурі підручника з інформатики основних етапів навчального процесу; наявність інструментів для формування всіх структурних компонентів навчальної діяльності - змістового, мотиваційного та процедурного; врахування при розробці навчального підручника вікових особливостей молодших шкіл) дидактичні (повне представлення в підручнику основних елементів змісту освіти; забезпечення виховного, розвивального та виховного впливу на особистість молодшого школяра; усвідомлення моделі навчального процесу на певному етапі історичного розвитку; забезпечення органічного зв'язку з іншими елементами навчально-методичного комплексу (НМК) та методичним (наявність певної педагогічної технології; послідовність викладу в підручнику предметних знань; доцільність використання засобів (насамперед різних типів навчальні завдання та вправи) сформуванню основи побудови підручника для школи першого класу для учнів із спеціальними (предметними) вміннями). Ми вважаємо, що на сучасному

етапі підручниковидання доречно говорити про поліграфічні основи створення підручника інформатики для учнів початкових класів (дизайн, рубрика, ілюстрації тощо), що пов'язане з потужними поліграфічними можливостями видавців, як а також вікові особливості молодших школярів, які необхідно враховувати при розробці цього виду навчальної літератури. Однак цей аспект проблеми є предметом подальших досліджень навчальних підручників для теоретиків та практиків.

Література:

1. Буринська Н. М. Створення українського підручника нового покоління І Н. М. Буринська // Освіта України. - 2002. - № 25. - С. 6.
2. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті : підруч. для магістрантів та студ. пед. ф-тів І Я. П. Кодлюк. - К. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. - 368 с.
3. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии / под ред. С. А. Смирнова. - 3-е изд., испр. и доп. - М. : издательский центр «Академия», 1999. - 512 с.
4. Полякова А.В. О дидактических особенностях учебника для начальных классов в условиях развивающего обучения / А. В. Полякова // Новые исследования в педагогических науках. - М. : Педагогика, 1988. - Вып. 1 (51). - С. 40-43.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. - К. : Грамота, 2012. - 504 с.
6. Сіднев Л. М. До питання про антропологічну сутність змісту освіти / Л. М. Сіднев, І. П. Аносов // ПостМетодика. - 2002. - № 7-8 (45-46). - С. 178-181.
7. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики І М. Н. Скаткин. - 2-е изд. - М. : Педагогика, 1984. - 96 с.
8. Сухомлинська О. В. Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. - 1996. - № 1. - С. 24-27.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО – ЕСТЕТИЧНИЙ ЗМІСТ
СПРИЙНЯТТЯ МУЗИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Горшкальова Т.М.

музичний керівник ДНЗ№7

м. Малин, Житомирської області

Анотація: Дана тема є актуальною, адже арт – терапія допомагає подолати труднощі, які виникають не лише у дітей дошкільного віку, а і у підлітковому та дорослому житті людини. Використовуючи арт – терапію, як засіб пізнання та корекції у поєднанні через інтелектуально – естетичний зміст сприйняття музики та інтеграції художнього слова та образотворчого мистецтва веде до здорового повноцінного життя, як метод лікування та профілактики виникнення психологічних травм людини. За допомогою арт – терапії можна вирішити як виховні та психокорекційні завдання, так і розвинути саме творче ставлення дітей до навчання, спілкування та взаємодії з іншими людьми.

Ключові слова: Арт – терапія, оздоровчі технології, слово і музика, творче мислення, корекція розвитку дитини.

*Розповісти про те, що хвилює і
лякає, легше через творчість –
в арт-терапії не потрібні
слова...*

Людина завжди хотіла бути здоровою, фізично сильною, психічно урівноваженою, творчо активною. Вся історія людства – це, у певному значенні, пошук реальних шляхів до здорового повноцінного життя. Люди давно помітили і звернули увагу на багатоаспектний вплив мистецтва на життя і здоров'я людини та стали наполегливо звертатися до нього за

допомогою, а мистецтво допомагало повертати життєві сили та духовну рівновагу. Такі можливості мистецтва не випадкові. Вони лежать у самій суті мистецтва, яке покликано не тільки задовольняти естетичні потреби, а й захищати людину від усього, що заважає нормальному її функціонуванню.

Арт-терапія: лікування мистецтвом

Часто таємні бажання, підсвідомі почуття та емоції легше викласти у творчості, ніж виразити у словесній формі. Тому останнім часом великої популярності набуває метод лікування за допомогою художньої творчості, або арт-терапія. У перекладі з англійської мови «арт – терапія» - лікування образотворчим мистецтвом. Мистецтво можна розглядати як один із засобів самовираження особистості. Воно сприяє фіксації і передачі почуттів і думок комунікатора. Як самостійна галузь теоретичних знань і практичної роботи, арт – терапія стала формуватися на стику науки і мистецтва на початку ХХ століття. Її виникнення пов'язують з ім'ям британця А.Хілла, який в 1938 р. вперше застосував термін «арт – терапія». В даний час термін «арт – терапія» застосовується в науковій літературі в двох значеннях:

1) метод корекційного впливу (лікування), заснований на використанні різних форм творчої діяльності (як специфічного виду діяльності людини);

2) Метод корекційного впливу (лікування), психотехнології, пов'язаної з використанням образотворчої творчості (візуальне мистецтво);

3) Точки зору західної психології, арт – терапія – це метод лікування, впливу на людину, заснований не тільки на залученні людини до занять образотворчою творчістю, а й на сприйнятті нею готової образотворчої продукції (наприклад, сприйнятті і обговоренні картин, фото – і відоматеріалів). Виходячи з цього, виділяють активну і пасивну арт – терапію. Активна арт – терапія передбачає спонукання клієнтів до самостійної творчої діяльності, пасивна ж заснована на використанні вже існуючих творів мистецтва через їх аналіз та інтерпретацію. [3, ст.7]

Як психотерапія, арт – терапія включена до переліку методів психотерапії, дозволених Міністерством охорони здоров'я України. Використання

методів арт – терапії передбачає відповідну професійну та особистісну підготовленість фахівця – психолога. Як цілительство, арт – терапія має на увазі досягнення терапевтичного ефекту в результаті відносно самостійних занять людини творчою діяльністю. Включаючи в творчий процес, як правило, приносить зцілюючий ефект. Таку цілощуп практику може проводити і художник. При цьому він сприяє розкриттю творчого потенціалу людини, але на в'яз чи може пояснити з наукової точки зору, з чим пов'язаний отриманий ефект. Важливо відзначити, що арт – терапія використовується не тільки для лікування, але і для профілактики виникнення психологічних проблем. Це пов'язано з тим, що вона надає людині, що приймає в ній безпосередню участь, впевненість у своїх здібностях, повертає відчуття самоцінності, допомагає при порушеннях сну, зменшує стрес і фрустрацію, підвищує адаптивні здібності особистості. | 3, ст.8 – 9 |

Арт – терапія ще використовується у педагогіці та соціальній роботі, допомагаючи дізнатись більше як про самих себе, так і про оточуючих. В основі арт – терапії лежать ідеї Фрейда та Юнга, - це не тільки лікування, скільки розвиток у людини властивої їй креативності, гармонізація та розвиток особистості, що допомагає при вирішенні проблем. Згідно з Фрейдом, внутрішнє «Я» людини виявляється у візуальній формі кожного разу, коли вона спонтанно щось малює чи ліпить, а образотворче мистецтво, маючи багато спільного з фантазіями та сновидіннями, виконує роль, що компенсує та знімає психічну напругу. Юнг наголошував на важливості використання персональних та універсальних символів. Центральною фігурою в арт - терапевтичному процесі є не пацієнт як хвора людина, а особистість, яка прагне до саморозвитку й розширення діапазону своїх можливостей. Він уважав, що пацієнт, спираючись на «трансцендентні» властивості символів і власний творчий потенціал, здатен досягти самоцілення, і що символічні образи несуть у собі способи вирішення внутрішньопсихічних конфліктів.

У науково-педагогічному розумінні арт-терапія розглядається як метод розвитку зміни особистості, групи чи колективу за допомогою різних видів і

форм мистецтва та творчості. Хоча творчі цілі й мають велике значення, перше місце в арт-терапії все ж таки відводиться терапевтичним цілям. [2, ст.7]

Сьогодні проблеми збереження здоров'я людини набувають особливої актуальності, а особливо дітей дошкільного віку, оскільки дедалі помітнішою стає тенденція до погіршення його стану. Обсяг пізнавальної інформації, яку отримують малюки в дошкільному дитинстві, постійно зростає. Відповідно зростає і розумове навантаження. А це нерідко призводить до перевтоми, що негативно позначається на стані здоров'я дітей. Для забезпечення фізичного, соціально – емоційного, духовного, інтелектуального благополуччя малюків впроваджуються різноманітні оздоровчі та профілактичні технології інноваційного та здоров'язберезувального характеру. Практика показала ефективність оздоровчих технологій терапевтичного спрямування, а саме: арт – терапії, піскової терапії, ігрової та казкотерапії, сміхотерапії, музичної терапії, кольорової терапії тощо. [1, ст. 12]

Як відомо, діти мислять образами, кольорами, звуками. Тому і необхідно спиратися на ці особливості дитячого мислення.

Показниками для проведення арт – терапевтичної роботи (за Л.Лебедевої) є:

- негативна Я – концепція;
- занижена самооцінка;
- імпульсивність, тривожність, фобії, агресивність;
- почуття самотності, стресові стани, депресія;
- неадекватна поведінка, порушення стосунків з близькими людьми,

конфлікти тощо.

Підбираючи необхідну програму необхідно враховувати особисті характеристики людини: гіперактивність та розгальмованість чи замкнутість та тривожність, що перевіряється за методикою С.Спілбергера.

У всьому світі арт – терапія поступово інтегрується в систему освіти і стає обов'язковою частиною соціальних заходів реабілітаційного характеру: «Педагогічний» напрямок арт – терапії часто має назву: «емоційне виховання», «емоційна освіта», «арт – педагогіка». Арт – педагогіка може

широко використовуватися в підготовці психологів та педагогів, у тому числі – соціальних, психотерапевтичне мистецтво допомагає вирішувати проблеми пристосування «Я» - людини до навколишньої реальності, сенсу існування цього «Я». Тобто, креативність тісно пов'язана з адаптивністю. А будь – яка кризова ситуація є порушенням нормальної адаптивності. Арт – терапія не формує особистість, а допомагає відкрити в собі позитивне. [13, ст.41]

Арт – терапія, як метод, заснований на мобілізації творчого потенціалу людини, внутрішніх її механізмів саморегуляції та зцілення, відповідає найважливішій потребі людини у розкритті нових власних можливостей і ствердження свого індивідуального способу взаємодії у соціальному середовищі [4]

Сприйняття краси пробуджує думку, наповнює її інтелектуально – естетичним змістом, спонукає до творчої діяльності. Під впливом мистецтва розвиваються елементи творчого мислення – образність, уява, фантазія, що активізують емоційно – чуттєву сферу людини. Паралель «музика – образотворче мистецтво» породжувала чимало інтуїтивних здогадок талановитих педагогів щодо механізмів інтеграції знань з цих, на перший погляд, протилежних видів мистецтв – аудіального і візуального. Для характеристики музичного образу особливого значення набуває поєднання виражальних засобів у музиці з поетичним словом, із сюжетом, з дією. Саме принцип інтеграції дозволяє на практиці здійснювати гуманно особистісний підхід до формування цілісного сприймання закономірностей людської діяльності і навколишнього середовища. Видатний композитор і педагог Д.Б. Кабалевський одним із перших втілював ідею інтеграції. [5, ст.11]

Музика розвиває світосприйняття, поглиблює емоційні сприйняття та переживання, активізує образно – асоціативну сферу діяльності, удосконалює корекцію музичного розвитку дитини та стає засобом саморегуляції функціонального її стану. В музиці ми через емоцію пізнаємо світ. «Музика є емоційне пізнання», - говорив видатний психолог Б. Теплов. [7, ст.23]

Слово і музика – два великих першоджерел, дві стихії мистецтва, які повинні бути присутніми на заняттях з образотворчого мистецтва. Музика

і образотворче мистецтво – це частки одного цілого, і вони повинні бути в гармонії. [6, ст. 79]

Взаємодія особистості з музикою – процес багатосторонній. Результати його залежать, з одного боку, від особистісних характеристик людини, а з іншого боку, від особистісних характеристик людини, а з іншого, від об'єктивних властивостей самої музики. У руслі сучасної психологічної та музично – педагогічної думки (В.Л.Леві, В.І.Петрушин, М.Роджерс, О.П. Рудницька) питання вивчення закономірностей музичного сприймання почало набирати розмаху в системі «музика слухач» [8;9;11;12] при створенні психокорекційних та профілактичних програм для сприяння особистісного розвитку, полегшення процесів емоційного оздоровлення, вирішення внутрішніх конфліктів, пробудження творчого початку.

Ландшафтна арт-терапія - теж досить нова форма арт-терапії. За словами А.І. Копитіна - це ампліфікація природних архетипічних символів в природних умовах [9, 7]. Робота на природі додає можливості використання нових матеріалів і засобів художньої творчості, зокрема, природних матеріалів і різних готових об'єктів [9, 8]. Ініціативна арт-терапія представляється нам завдяки досягненням українських арт-терапевтів (Є.Л. Вознесенська, А.В. Старовойтов, Н.Б. Ткаченко). Власне арт-терапія – найбільш адекватний метод включення ініціації в процес терапії у відповідь на несвідомий запит пацієнта в ініціюванні та його потребі в екзистенціальному досвіді. Ініціативні події традиційних суспільств дали початок ряду арт-терапевтичних технік - нанесення малюнків на тіло, створення масок і т. д. Часто арт-терапевтичні заняття супроводжуються спеціально підбраною музикою, включають вираження своїх почуттів за допомогою спонтанного руху і танцю (Л.В. Мова, В.Г. Шевченко). Використання мультимодального підходу в арт-терапії розширює можливості і репертуар ритуалів ініціації.

Арт – терапія, а саме її педагогічний напрямок, є саме тією методологічною базою, яка поєднує як досягнення сучасної науки, так і особливості мистецтва, інтелект людини, її почуття, рефлексію та діяльність.

За допомогою неї можна вирішити як виховні та психокорекційні завдання, так і розвинути саме творче ставлення до навчання, спілкування та взаємодії з іншими людьми. [13, ст.97]

Література:

1. Методичний журнал «Палітра педагога», 2010, №2, Наталія Рубан, ст.12-12
2. Інтернет – джерела, автор: М. Власюк <https://osvita.ua/school/method/teacher/2624/>
3. Психодіагностика особистості з елементами казко терапії» - Олена Мірошниченко, ст. 7- 9
4. Копитін А.І. Основи арт – терапії. – СПб , 1999
5. «Слухання музики як вид музичної діяльності – І.Р.Тарасюк, м. Бердичів
6. Бібліотечка вихователя дитячого садка, жовтень 19-20, 2012р.
7. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей // Избр. Труды: В2 – х Т. – М., 1985. – Т.І.
8. Леви В.Л. Искусство быть собой. Индивидуальная психотехника. – М., 1991.
9. Копытин А.И. Летний арт-терапевтический лагерь. Исцеляющее искусство// Журнал арт-терапии: Мультидисциплинарное издание. – Том 8. – № 2. – Лето 2005. – С. 4-8.
10. Петрушин В.И. Музыкальное восприятие как средство изучения личности школьника// Вопросы психологии. – 1986. - №1
11. Роджерс Н. Путь к целостности: человекоцентрированная терапия на основе экспрессивных искусств// Вопросы психологии. – 1995. - №1
12. Рудницька О.П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти: навчальний посібник. – К. 1999
13. Везнесенська О., Мова Л. Арт – терапія в роботі практичного психолога: Використання арт – терапії в освіті. – К: Шк. Світ, 2007

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ: ЗА І ПРОТИ

*Гринчук А. В.,
студентка фізико-математичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

У жовтні 2018 року Міністерство освіти і науки України винесло на громадське обговорення проєкт положення про інституційну форму здобуття загальної освіти, навколо якого точилось чимало дискусій. Прихильники дистанційної форми навчання перевагами вважали гнучкість, індивідуальний підхід до кожного учня, оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями тощо. Ніхто й не здогадувався, що у березні 2020 року ми усі вимушено перейдено до вище згаданої форми навчання. У своїй статті хочеться розглянути усі плюси та мінуси при викладанні математики дистанційно.

Сьогодні вчителі знаходять різні рішення в умовах карантину: від домашніх завдань у вайбері до онлайн-уроків на спеціалізованих платформах.

Звичайно, найлегше кинути смс з переліком вправ для самостійного опрацювання, а потім таким ж чином їх отримувати і виставляти високі оцінки. При такому методі дистанційного навчання усе навантаження припадає на свідомих учнів та їх батьків.

На жаль, більшість педагогів не хоче оволодівати інноваційними технологіями викладання свого предмету. Звичайно, найлегше сказати, що цьому їх не вчили у виші чи це не входить до їх обов'язків, хоча й саме положення про дистанційне навчання не оновлювались ще з 2013 року. Але перебіг сьогоднішніх подій показав, що педагог повинен у будь-який час бути готовим продовжувати працювати. Трансформації, що відбуваються зараз в освітніх процесах, - виклик не лише учням, але й педагогам. Тому не зважаючи

на кількість прожитих років, варто навчатися чомусь новому, вдосконалювати старе, бути в тренді та йти у ногу з часом. Ми не застраховані від пандемій, тому оволодіння сучасними методами навчання – вимога сьогоденного суспільства. І тут слід зазначити, що батьки повинні бути першими помічниками педагога, адже від них залежить психічний стан дитини та організація навчання вдома. Такий процес є трьохстороннім: дитина-школа-батьки й складається з кількох етапів: планування, мотивація і моніторинг.

Для організації дистанційного навчального процесу існує безліч платформ та сайтів. Серед найвідоміших – Gios, Google Classroom, ClassDojo, Classtime, Padlet та інші. В умовах карантину українська онлайн-платформа для вивчення математики Global Innovative Online School, яка має офіційний гриф Міністерства освіти і науки України та відповідає всім стандартам шкільної програми, запропонувала усім школам України безкоштовне користування.

Плюсами такого навчання є те, що заняття побудовані в інтерактивній формі, кожен учень прикріплюється до вчителя, економиться час для перевірки домашніх завдань, оскільки їх перевіряє система, вчитель має доступ до загальної статистики класу. Скажімо, на платформі Gios по кожній темі є відеоуроки, опорні схеми, приклади розв'язування задач, тести, завдання на відповідність, практичні задачі. Для дистанційної перевірки знань, які здобули учні під час самостійної роботи, створено безкоштовний сервіс онлайн-тестів «На Урок» . Вчитель може сам створювати завдання, а може також використовувати розробки інших педагогів. Будь-який зі створених онлайн-тестів можна використати як самосійне опитування або у якості домашнього завдання. Система сама оцінить роботу за 12-бальною шкалою, або у відсотках, і так само миттєво підрахує загальну кількість балів за кожне завдання.

Ще один із варіантів дистанційного навчання – створення власного постійного блог на безкоштовному ресурсі від Google Blogspot. Сюди можна розміщувати презентації та відеоуроки, домашні завдання, приклади вирішення задач. Для того, щоб учень зміг спланувати свій час, завдання з математики слід викладати раз на тиждень. Засвоєння матеріалу бажано закріпити тестом.

Сьогодні серед молоді досить популярним є Telegram. Багато викладачів математики створюють тут групи, куди надсилають власні відеоуроки або посилання на них. Після їх опрацювання у педагога є можливість їх обговорити з учнями, поспілкуватись. Особливо ефективним такий метод є для учнів старших класів, які свідомо ставляться до своїх обов'язків та навчання в цілому. При викладанні математики також доречно проводити регулярні Skype-конференції. Тут можна пояснити нову тему й обговорити незрозумілі питання у найзручніший для учня час. Правда, Skype дає змогу підключати не більш ніж 10 осіб одночасно, тому заздалегідь потрібно клас розбити на групи. У період карантину школярі перебувають у соціальній ізоляції та втрачають контакт, що негативно позначається на їхньому розвитку. А вище наведені способи проведення уроків дозволяють дискутувати у процесі навчання.

Деякі прогресивні школи розміщують теоретичну частину шкільних предметів, відеоуроки до них та шкільні завдання на шкільному сайті.

У відповідь на пандемію з 6 квітня стартував всеукраїнський навчальний проєкт «Всеукраїнська школа онлайн» – уроки з 11 предметів, які транслювали українські телеканали та YouTube-канал Міністерства освіти і науки. Слід відзначити, що для багатьох школярів вони стали єдиним джерелом роз'яснення шкільної програми. Тож за три тижні існування на YouTube-каналі їх переглянули 7,1 млн разів, а уроки математики увійшли у трійку найпопулярніших [4].

Розглянувши усі форми проведення навчання онлайн, бачимо, що серед переваг є:

- Зручність. Навчання може проходити у будь-який час та застати вас у будь-якому місці;
- Забезпеченість навчальними матеріалами. Учень у будь-який момент може переглянути відео урок, методичні вказівки чи презентації;
- Зворотній зв'язок. У будь-який час учень може поставити викладачу запитання чи проконсультуватись у процесі засвоєння навчального матеріалу.

Проте не все так чудово, як здається на перший погляд. Система дистанційного навчання має і недоліки. Перш за все, для успішної корекції

навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт зі здобувачем освіти. Також неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання, чи це робить хтось інший, чи просто шукаються готові відповіді в мережі інтернет. Тому остаточний контроль якості знань все ж таки проводиться на очній сесії. Крім того, не завжди є можливість доступу до мережі Інтернет-зв'язку. І найголовніше, при дистанційному навчанні втрачається безпосередній контакт між учителем та учнем.

Дистанційна форма навчання орієнтована на свідомого учня, тому найбільше підходить старшокласникам, які відносно добре розуміють, що за дисципліни можуть їм знадобитися в житті й на що варто звернути більше уваги. Проте кожен вчитель знає, що у середній школі потрібен особливий контроль. У перехідний період далеко не кожен учень готовий просиджувати за підручниками чи задачами. При навчанні в класі є контакт і контроль. Коли самостійні роботи виконують щонайменше раз у тиждень і педагог складає принаймні шість варіантів різних задач, у школяра не буде іншого виходу, як готуватись до уроків математики, адже списати йому не буде у кого. Чим старший вік дитини, тим більше навантаження йде саме на неї, а у середніх класах доводиться покладатись ще й на батьків.

Науковий прогрес рухається із шаленою швидкістю, прогресивні країни світу поступово діджиталізуються, тому нам так само потрібно оновлюватися та рухатися вперед. На кінець хочеться відзначити, що у будь-яких ситуаціях слід знаходити і свої плюси, пристосовуватись до нових умов та підвищувати свою кваліфікацію. Не потрібно бути заручником ситуації, а слід шукати нові інноваційні виходи для забезпечення освітніх послуг. Діти сьогодні зростають у цифровому світі і для них цілком природним є цифрове середовище, яке вони використовують для отримання та обміну інформацією. Але для успішного використання дистанційного навчання у сучасній школі повинні працювати педагоги, які володіють системними знаннями, новими педагогічними технологіями, готова до постійного самовдосконалення, саморозвитку.

Література:

1. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: кол. монографія / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. Київ, 2015. С. 77–140.
2. Досвід дослідження актуальних проблем викладання математики у сучасній школі : матеріали обласної науково-практичної інтернет-конференції. – Черкаси: Вид-во: ОПШЦПП, 2014. – 185с.
3. Левчук Л.В., Ковальчук В.І. особливості дистанційного навчання в США//Молодий вчений. – 2017. - № 5 (45). – с. 392-395.
4. ОП оприлюднив статистику переглядів Всеукраїнської школи онлайн [електронний ресурс] // <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4221500-op-opryluidnyv-statystyku-perehliadiv-vseukrainskoi-shkoly-onlain>

УДК 37.09

Педагогічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ SMART ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Гринько А.В.

студентка ННІ Іноземної філології

ЖДУ імені Івана Франка

Науковий керівник: Прокопчук Н.Р.

канд. пед. наук, доцент

м. Житомир, Україна

З розвитком інформаційних технологій можливості і потреби освіти багаторазово зросли, внаслідок чого всім учасникам навчального процесу потрібно вміти ними користуватися і застосовувати на практиці [1]. Значних мін зазнала парадигма освітнього процесу, яка дала поштовх до переосмислення його структури і технологій, які використовуються, висуваючи на перший план інформаційні, в тому числі SMART-технології .

З їх розвитком популярним напрямком стає електронна освіта, що повністю задовольняє потреби сучасного суспільства, відмінними рисами якої є робота з великим об'ємом інформації на мобільному / електронному носії, її аналіз за короткий відрізок часу. Не викликає сумніву факт, що завдяки єдиному інформаційному інтелектуальному освітньому середовищу зацікавлені в отриманні знань особи вже віртуально взаємодіють, стимулюючи розвиток дистанційної, електронної, мобільної освіти.

Оскільки характерними рисами сучасної вищої освіти є гнучкість, оперативність та практична орієнтованість навчання, то подібний обмін знаннями знаменує перехід від репродуктивної традиційної передачі знань до креативної форми навчання з її інноваційними методами, формами, засобами [2], що стало можливим також завдяки появі технологій Web 2.0. остання стала передумовою для появи smart education, гнучкого навчання, що функціонує в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що знаходиться у вільному доступі.

SMART-суспільство, тобто суспільство, побудоване на принципах SMART-філософії, має на увазі генерацію нових ідей, знань і інтелектуального капіталу професійно підготовленими фахівцями [3].

На думку А. В. Молоткова, В. Г. Костіної, інформаційні технології модифікуються в процедури, що базуються на обміні досвідом і взаємодії на основі соціальних сервісів і web-сайтів, і являють собою комплекс програм, що задовольняє практично будь-які потреби користувача мобільних пристроїв: від читання новин, перегляду відео, прямих ефірів і трансляцій, довідкової інформації до мережевого спілкування, обміну фото і відео.

Тому стає очевидним, що завдання викладача полягає в інтенсифікації використання електронних ресурсів, забезпеченні розумного і обґрунтованого їх використання, що вимагає, в свою чергу, постійного підвищення його кваліфікації.

Відзначимо основні переваги впровадження SMART-технологій при навчанні іноземній мові (далі - ІМ):

- інтеграція в автентичне природне середовище спілкування, можливість спілкування з носіями мови;
- особистісно-орієнтований підхід до навчання, створення індивідуальної траєкторії навчання;
- оперативний зворотний зв'язок з викладачами та іншими студентами;
- вільне розміщення матеріалів в мережі, доступ до різних джерел інформації;
- збільшення обсягу самостійної індивідуальної і групової роботи і підвищення мотивації того, хто навчається відповідно;
- впровадження нових освітніх технологій з використанням ІКТ;
- реалізація змішаного навчання іноземних мов;
- формування комунікативних компетенцій в онлайн середовищі, що сприяє соціалізації студентів в сучасному суспільстві;
- формування професійної індивідуальності студентів;
- мобільність і доступність навчання [4].

Основним недоліком називають відсутність безпосереднього спілкування між викладачем і учнем.

Такі науковці як Данченко і П. Ю. Невоструев виділяють такі основні принципи SMART-навчання, як:

- мобільність процесу навчання;
- двостороння інтеграція з соціальними медіа;
- самопоповнення та самоактуалізація;
- онлайн-консультації з фахівцями-практиками;
- синхронне вивчення матеріалу і реалізація навичок у вирішенні реальних бізнес завдань в умовах соціального середовища.

Викладені принципи висувають на перший план необхідність зміни організаційної структури, підбір та навчання мережевих викладачів, активну розробку контенту електронного навчання.

З точки зору викладання іноземних мов величезну роль грають такі інструменти SMART-технологій, які сприяють зануренню учня в природне

середовище іншомовної комунікації з метою вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції в повсякденній і професійній сферах.

Наприклад, вебінари вже завоювали міцне місце при вивченні іноземних мов, будучи ефективним способом міжнародного спілкування, їх організація не вимагає додаткових фінансових вкладень від навчального закладу. За допомогою цього web-додатку будується інтерактивний діалог зі студентами, відеоконференції з будь-якої географічної точки - в режимі онлайн вони можуть задати питання, отримати компетентні консультації; спільно обробляти інформацію і обмінюватися даними, а також при необхідності отримати запис вебінару для закріплення матеріалу і його поширення. Деякі викладачі розглядають вебінари як повноцінну заміну аудиторних занять. Однак слід зазначити ряд негативних характеристик, що відрізняють даний метод навчання і знижують його ефективність: відсутність самодисципліни в учнів, невміння сконцентруватися; низька якість інтернет-з'єднання; відсутність «живого» спілкування, діалогу між спікером і аудиторією; інертність викладачів, що вважають за краще традиційні методи навчання.

У світі соціальних мереж особливу роль відіграють блоги як місце розміщення навчального матеріалу і засіб спілкування між викладачем і студентами. Вони відрізняються відкритістю і доступністю інформації, лінійністю структури, обмеженим набором функцій в процесі навчання: створення групи-спільноти, на базі якої можуть викладатися фільми та аудіозаписи як викладачами, так і учнями; наступний розгляд і обговорення лексико-граматичного матеріалу на аудиторних заняттях і в онлайн-режимі за допомогою коментарів, форумів, завдяки яким викладач може звернути увагу студентів на мовні помилки. За допомогою створення «фотоальбому» можливо розмістити наочний / друкований / відсканований матеріал. Проте відзначається дещо обмежений функціонал використання мобільних додатків при навчанні іноземної мови, які більше підходять для самостійної роботи студентів, при дистанційному навчанні [4]. Підкреслюється також, що їх використання має відповідати цілям і завданням занять, бути мотивованими з дидактичної точки зору .

Особливу увагу викликають SMART-підручники, тому що вони стануть найбільш оптимальними для навчання в найближчому часі, залишивши далеко позаду не тільки підручники на паперовому носії, але і електронні підручники. SMART-підручниками називають навчальний контент, інтегрований в інтерактивну середовище навчання з використанням можливостей соціального оточення: якісний професійний контент, наявність графічності, відео та аудіоматеріалу, індивідуальна траєкторія навчання, інтерактивні інструменти взаємодії з викладачем, система тестування, система коментування контенту, система оцінки контенту.

Для SMART-підручників характерні «спільна з учасниками процесу навчання генерація нових знань і самоактуалізація, синхронне вивчення матеріалу і реалізація навичок у вирішенні реальних ситуацій в умовах соціального середовища .

Таким чином, застосування SMART-технологій як на аудиторних заняттях, так і під час самостійної роботи, при дистанційному навчанні не тільки сприяє розвитку мовних здібностей навчаються, а й урізноманітнює навчальний процес, значно підвищуючи зацікавленість і мотивацію навчаються за рахунок видимого, реального результату їх іншомовної повсякденної і професійної діяльності - можливості спілкуватися, співпрацювати, говорити і писати на ІМ з носіями іншої культури їхньою мовою і бути понятимими ними.

Література:

1. Методика застосування технології SMART Board у навчальному процесі : навчальний посібник / Г.Ф. Бонч-Бруєвич, В.О. Абрамов, Т.І. Косенко. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – 102 с.

2. Семеніхіна О.В. Нові парадигми у сфері освіти в умовах переходу до SMART-суспільства [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>

3. Якубов С. Технології SMART та навчальні матеріали / С. Якубов, Я. Якінін // Ні-Tech у школі. – 2011. – № 3 – 4.

4. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ

Звєкова В.К.,*викладач педагогічного факультету**Ізмаїльський державний гуманітарний університет**м. Ізмаїл, Україна*

Питання виховання підростаючого покоління - один із ключових викликів, з яким стикаються кожен батько, суспільство та держава в цілому. Особливої актуальності дана проблема набуває в даний час, коли спостерігається криза духовного життя, відсутність чітких позитивних життєвих орієнтирів для молодого покоління, погіршення морально-етичної обстановки в суспільстві, різкі, не завжди продумані зміни в освітній системі, що нівелюють багаторічний позитивний досвід вітчизняної педагогіки, орієнтована на формування моральної, всебічно розвинутої особистості.

Вступ дитини в школу – це принципово новий етап його життя. Початок навчання в школі призводить до корінної зміни соціального становища дитини, вся система життєвих відносин перебудовується і визначається тим, наскільки успішно вона справляється з новими вимогами.

Всі першокласники на початку навчання стикаються з різного роду труднощами. До кінця першого класу достатня кількість дітей мають труднощі вже сталого характеру, що свідчить про порушення адаптації або дезадаптації.

Вступ учня до школи вимагає від батьків максимальну участь в житті їх дитини. За відсутності грамотного психологічного підходу до виховання батьки часто винні у шкільній тривожності у дітей. На думку дослідників, у більшості сучасних родин втрачені умови для нормального психосоціального розвитку молодшого школяра, що призводить до розладів емоційної та поведінкової сфер, зниження успішності, втрати духовних цінностей.

Однак труднощі, з якими стикаються учні на початку навчального року, ще не є чіткими ознаками поганої адаптації і можуть бути добре подолані за

певних умов. Тому це дуже важливо зробити в ранньому шкільному віці, оскільки проблеми стають основою для всіляких проступків у психосоціальному розвитку дітей, подолання яких щороку ускладнюється. За відсутності спеціальної корекційної допомоги, психологічний стрес молодших школярів переходить у підлітковий період.

Проведення психолого-педагогічної підтримки молодших школярів, що розкриває характер та причини труднощів на початкових етапах, проводяться адекватні корекційні заходи, дозволяє знизити ймовірність розвитку труднощів у навчанні при хронічній недостатності, переорієнтації соціальних установок, включенні в нові стосунки. Профілактика дезадаптації в школі, включаючи діагностику та корекцію, є предметом спеціальних психолого-педагогічних досліджень.

Всі фахівці вважають, що в дитячих школах є психологічні і педагогічні навички для адаптації до шкіл, які будуть часто відвідувати спеціальні школи. Відсутність теоретико - методичної розробки проблеми невідповідної адаптації школи та виправлення порушень у дітей, відсутність розмови вчителя з професіоналами школи та сім'ї призводить до недооцінки вчителів можливості комплексного підходу у діагностуванні та виправленні учнів із шкільними недоліками. В результаті виникають конфлікти між вчителями та учнями, школами та родинками.

Основними вищими школами є сім'я та школа. Однак незалежно від того, сім'я це чи школа, чинники, що впливають на особистість дитини, використовуються не поодиноці. Тому процес зростання передбачає спільні зусилля всіх зацікавлених сторін, і це можливо тільки тоді, коли ми організуємо сімейне і шкільне співпрацю в процесі виховання дітей. Сімейні та шкільні взаємодії розуміються як складний процес інтеграції та інтеграції цілей, цінностей і цінностей сімейного та шкільної освіти.

В контексті модернізації сучасних початкових шкіл можна сказати, що існує проблема організації співпраці між школами і сім'ями з питання освіти. Як зазначає в дослідженнях О. Балакірева [3], зросла потреба у взаємодії двох провідних педагогічних систем, зріс рівень вимог батьків до школи, вчителів до батьків, формується практика залучення батьків до управління школою, а з

іншого боку, відзначається тенденція розвитку освіти і, як наслідок, формалізація взаємодії вчителя з родиною дитини.

Тому потрібно шукати нові форми організації співпраці сім'ї та школи у навчанні учнів початкової школи.

Побудова сучасних моделей ефективної взаємодії сім'ї та школи в навчанні молодших школярів потребує аналізу ситуації, соціально-педагогічної ситуації, наявного досвіду психолого-педагогічної роботи з батьками, накопичення даних досліджень та їх аналіз.

Такі вчені розглянули проблему взаємодії сім'ї та школи як Т. Алексеєнко [1], Т. Андрєєва [2], В. Вершинін [4] тощо.

Тим часом, в даний час, не дивлячись на певну розробленість досліджуваного питання, в теорії та практиці української освіти існує об'єктивна потреба подолати суперечності між досвідом взаємодії сім'ї та школи в контексті сучасної початкової освіти, яка часто характеризується відчуженням батьків від школи та необхідною потребою, яку дає суспільство, будувати ефективна модель сімейної взаємодії та початкові школи.

Актуальність теми і виділені суперечності визначили проблему дослідження, яка сформульована у вигляді питання: які педагогічні умови організації співпраці сім'ї і школи у вихованні учнів початкових класів?

Література:

1. Алексеєнко Т.Ф. Сутність і структура педагогічної культури сім'ї. Формування педагогічної культури батьків у діяльності освітніх закладів: досвід, перспективи. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць. Херсон: Олді-плюс, 2003. 132 с.
2. Андрєєва Т.В. Психология современной семьи. СПб. : Речь. 2005. 436 с.
3. Балакірева О. М. Диференціація життєвих шляхів молодого покоління залежно від факторів соціального середовища. *Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання*. 2007. № 13. С. 6-9.
4. Вершинин В.Н. Домашнее воспитание [текст] : Книга для учителей, воспитателей, родителей . Чебоксары: "Клио", 2008. 200 с.

ЩОДО ПЕДАГОГІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

*Знанецький В.Ю.,
старший викладач кафедри Філологія та переклад
Дніпровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна
м. Дніпро, Україна*

Анотація. В роботі висвітлюються питання пошуку і дослідження нових педагогічних прийомів, що сприяють формуванню пізнавальної діяльності студентів, дозволяють застосовувати активні форми навчання та забезпечити ефективність викладання.

Ключові слова: пізнавальна діяльність, ефективність викладання, сучасні методи навчання, поточний контроль, навчання.

На сьогодні у сучасній вищій школі як і раніше досить гостро стоїть завдання підвищення ефективності навчання й оптимізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. У зв'язку з цим у сучасній педагогіці вищої школи в останні роки все більшої актуальності набуває проблема підвищення якості професійної підготовки фахівців різних галузей.

В сучасних умовах перед викладачем ВНЗ постає завдання пошуку і дослідження нових для нього педагогічних аспектів, котрі зможуть забезпечити ефективність викладання, сприятимуть формуванню конкурентноздатної особистості, як суб'єкта виховання та навчання, формування в нього основних видів компетентностей. Вирішення глобальних проблем, що постають перед викладачами на цьому етапі, а саме: формування особистості, фахівця та громадянина — безпосередньо залежить від здатності творчо підходити до своєї справи, вирішувати педагогічні проблеми нестандартним способом [2].

Сучасному викладачу необхідно виявити такі особливості його педагогічної діяльності, які сприяли б формуванню пізнавальних інтересів

студентів, дозволяли застосувати активні форми навчання, тобто сприяли б вдосконаленню педагогічної компетентності самого викладача. Виникає необхідність в розробці і дослідженні методологічних основ забезпечення ефективності викладання, у виявленні структурних компонентів особистості викладача, які сприяли б підвищенню рівня його педагогічної майстерності.

За останні роки неодноразово пропонувалися різні методи, які мають сприяти адаптації студентів на початку навчання у ВНЗ. Проте їх використання в цілому не є оптимальним, а вимагає уточнення у кожному конкретному випадку. Успіх навчання, зазвичай, залежить від правильного визначення цілей і змісту навчання, а також від способів досягнення цілей, тобто методів навчання.

Викладачу ВНЗ необхідно добре знати сучасні методи навчання, їх особливості і умови ефективного застосування, тоді він може вибирати найбільш відповідні методи, домагаючись з їх допомогою бажаної педагогічної дії. Основний критерій вибору методики навчання — її педагогічна ефективність, тобто кількість і якість засвоєних знань, які треба оцінювати з урахуванням витрачених викладачем і студентами зусиль, засобів і часу [1]. Потрібно відразу вказати на те, що одним з основних правил роботи викладача має бути чітке розуміння необхідності залучення студентів до самостійного оволодіння знаннями та вміннями, до самовдосконалення своїх здатностей.

Вибір методики педагогічного стимулювання залежить від особливостей самого викладача як фахівця, вченого та педагога. Оскільки універсальних оптимальних методів і дидактичних умов, які можна було б використати завжди і усюди, не існує, викладач має самостійно вибирати систему педагогічного стимулювання та визначати конкретну сферу її застосування. Чим доскональніше викладач знає свою дисципліну, володіє педагогічними закономірностями процесу навчання, тим більше вірогідності того, що він вибере найбільш ефективну в педагогічному відношенні технологію навчання.

Ефективне і успішне навчання можливе за умови педагогічного стимулювання пізнавальної активності, організації педагогічного процесу, як

спільної діяльності індивідуальної і одночасно колективної, коли чітко визначені особисті і колективні цілі навчання, коли немає необхідності в примусі, оскільки в таких умовах включається пізнавальна мотивація і мотивація досягнення результату. Не існує чітких методик або вказівок щодо активації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які взагалі були б універсальними. Їх вибір залежить від рівня активності студентів даного ВНЗ, включення студентів у науково-пізнавальну діяльність та багатьох інших факторів [3].

Проаналізувавши публікації з данної теми, ми переконуємося в тому, що ефективність педагогічного стимулювання пізнавальної діяльності забезпечується наступною сукупністю психолого-педагогічних умов:

1. адекватними формами організації учбової діяльності студентів,
2. диференціацією самостійної роботи студентів,
3. сприятливим психологічним кліматом учбового процесу,
4. наявністю дидактичних засобів, які полегшують сприйняття предмета, створенням професійно-орієнтованого середовища.

Пізнавальна діяльність проявляється в інтенсивності і напруженості учбового процесу, в саморегуляції, у використанні нових для суб'єкта прийомів і методів, в придбанні нових знань, умінь і навичок.

Література:

1. Архангельский С.И. Лекции по научной организации учебного процесса в высшей школе. -М.: Высшая школа, 1976. 199 с.
2. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі: навч.-метод. посіб. / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А. В. Цимбалюк, С. Я. Цимбалюк. — Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. — 146 с.
3. Еремін А. С. Обеспечение учебной работы с использованием кейс-метода / А. С. Еремін // Инновации в образовании. – 2010. – № 4. – С. 77-90.

ДИСТАНЦІЙНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Іваненко С. В.

*Кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
професійного спрямування*

Тищенко В. О.

*Доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор, професор кафедри теорії та
методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
м.Запоріжжя, Україна*

Анотація. У статті подано короткий огляд сучасних інтерактивних технологій та інноваційних методик під час дистанційного навчання в умовах пандемії коронавірусу. Зауважено на необхідності внесення в навчальні плани вивчення дисциплін магістрів спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» на платформи дистанційного навчання. Охарактеризовано інноваційні форми роботи для формування відповідних компетентностей.

Ключові слова: студент, навчальний процес, дистанційне навчання, сучасні технології

Коронавірус став новим викликом для системи освіти. Тому під час lockdown 2020 у Запорізькому національному університеті на кафедрах іноземних мов професійного спрямування та теорії та методики фізичної культури і спорту застосовано гнучкий learned-centered approach до організації занять. Студенти мають змогу здійснювати комунікацію з викладачами різними засобами з використанням сучасних технологій: через платформу електронного забезпечення навчання Moodle (мережева технологія модульного об'єктно-орієнтованого середовища дистанційного навчання), LMS-платформ (Learning and Management System). Також застосування месенджерів Viber, Telegram допоможе дистанційно взаємодіяти, забезпечуючи feedback між діючими

особами процесу навчання. Викладачі для створення завдань перевірки знань інсталиують Quizz, Classtime, Kahoot та інші.

Хоча авторами зауважено, що під час професійній підготовці магістрантів спеціальностей «Фізична культура і спорт» платформа Moodle не забезпечує вчителів фізичної культури, які працюють за фахом, та спортсменів, які знаходяться на навчально-тренувальних зборах або змаганнях, реальними умовами тренувань на відповідних майданчиках, стадіонах, басейнах. Тому є необхідність унесені в навчальні плани вивчення дисциплін на платформи дистанційного навчання [1], що допоможе ефективно освоювати відповідні навчальні дисципліни.

Викладачами кафедр проводяться лекції, семінари, практичні заняття за допомогою поєднання різних мультимедійних засобів, що становить комплексність і різносторонність типів завдань для студентів та можливість їх перевірки. Зокрема, використовується сервіси GoogleClass та GoogleDocs для створення інтерактивних лексико-граматичних тестів і завдань із подальшим виставленням поточних оцінок у журнали на платформі СЕЗН Moodle ЗНУ. Важливо те, що один документ можна share – розподіляти ділити між студентами і створювати спільну роботу. Сервіс онлайн-дзвінків з відео або без – Google Hangouts потрібен для стрімкої взаємодії. Навчальний план для кожної групи на певний термін можна створити за допомогою Google Sheets, де є готові шаблони, в які (для кращого сприйняття) можна самостійно додавати активні лінки та різнокольорові мітки.

З метою дотримання структури навчального заняття в умовах дистанційного навчання науковцями кафедри іноземних мов професійного спрямування факультету іноземної філології запропоновано інноваційну форму мовної «розминки» (warm-up) – коментарі з лексикою у соцмережі Facebook. Студенти знайомляться із «словом дня» або «фразою дня», прикладом вживати слова в контексті та питанням до обговорення. Після чого беруть безпосередню участь у дискусії в коментарях.

Важливо те, що під час проведення практичних занять використовується програмне забезпечення Zoom (звичайно спочатку необхідно запланувати заняття Schedule a Meeting), що дає можливість працювати в режимі відеоконференції. У режимі реального часу, завдяки функції групового чату та

індивідуальних повідомлень, студенти отримують коментар до відповіді й аналіз помилок. Можливість запису відеоконференції у Zoom також стає корисною студентам у процесі роботи над діалогічним мовленням. Так, студенти мали можливість не тільки записати власні відеодіалоги, але й переглянути і проаналізувати відповіді інших студентів [2]. Зокрема ці програми необхідні для формування навичок непідготовленого усного мовлення.

Під час дистанційного процесу запроваджено використання онлайн-версії віртуальної дошки awwapp, де можна писати, малювати, працювати групою на одній дошці. Також використовується і ще одна дошка miro (miro.com), яка під час роботи над однією темою або mind maps має готові шаблони.

Необхідно зауважити, що у зв'язку з поширенням у світі коронавірусу Covid-19, сервіси віртуальних конференцій перевантажені, оскільки більшість країн навчається дистанційно. Тому викладачі не покладаються на онлайн-стріми на 100% і записують підкасти, відеороліки, та відправляють студентам для опанування необхідного матеріалу, використовуючи методику Flipped classroom.

Із метою перевірки підготовленого усного мовлення використовують месенджери Viber, Telegram (які встановлені в десктоп версії), що дозволяє записувати об'ємні відео і використовується під час роботи з інтерактивними презентаціями, які створюють студенти за темами курсу із поєднанням графічного та звукового матеріалу.

Для індивідуальних консультацій або роботи з малими групами студентів у відеочаті викладачі є онлайн у визначений час для докладніших пояснень, відповідей на запитання. Ще однією формою роботи з іноземною мовою в умовах дистанційного навчання став запис студентами аудіо, подкасту, складання оповідань, озвучення відеоролика. Так, квінтесенцією стало створення власних подкастів, де студенти юридичного факультету висвітлили питання інтелектуальної власності в Україні. Наступним етапом роботи стало створення презентацій на тему законодавчих реформ в Україні, які були відзначені високим рівнем володіння даних технологій. Під час сесії у Webex Trainings, яка дозволяла одночасно показувати слайди на екрані і промовляти

доповідь, студенти демонстрували здатність працювати з інформаційними онлайн-джерелами та вміння презентувати матеріал англійською мовою з використанням фраз, що відповідають кожному етапу public report.

Дистанційне навчання дозволяє студентам не тільки продовжити вивчати іноземну мову згідно з навчальним планом дисципліни, але й опанувати вміння та навички, що необхідні сучасним фахівцям. Зокрема, завдяки інноваційним формам роботи, студенти можуть сформувати такі soft skills та діджитальні компетентності як: комунікативні здібності в Інтернет-середовищі, вміння працювати з онлайн-платформами та відеоконференціями, володіння програмами створення презентації, офісними програмами, високий рівень самоорганізації та навички тайм-менеджменту. Регулярна атестація в електронному журналі дозволяє контролювати свої навчальні досягнення.

Також запропоновано безкоштовний доступ до платформи MyEnglishLab, про що повідомило Pearson. Отже, студенти переконалися у зручності цього онлайн-інструменту для змішаного навчання, який передбачає використання традиційного підручника в поєднанні з інтерактивними онлайн-завданнями – Blended Learning. Унікальний додаток ePanel також став при нагоді та значно полегшує викладання (навчальні матеріали, підручники, Students Book, книги для вчителя, аудіо-відеоматеріали, планування і тести тощо). Він дозволяє отримати миттєвий доступ до нових курсів Pearson, цифровим версіям компонентів. Всесвітньо відоме видавництво De Gruyter надало нашому університету цифровий доступ до тисяч підручників провідних університетів Європи та США з гуманітарних і соціальних наук, комп'ютерних і природничих наук, медицини, математики, інженерії, права [3].

Викладачі кафедр позитивно оцінюють досвід застосування сучасних інтерактивних методів роботи, платформ і програм для дистанційного навчання та планують у майбутньому продовжити їх використання при викладанні навчальних дисциплін.

Перспективи подальших досліджень полягають у створенні Концепції розвитку дистанційних технологій навчання у ЗНУ.

Література:

1. Терентьева Н.О. Особенности дистанционной подготовки магистрантов факультетов физической культуры. Информационные технологии и засоби навчання. 2019. Вип. 2019. Т. 1. № 69. С. 139–148.

2. Интернет-ресурс: Викладачі кафедри іноземних мов професійного спрямування проводять заняття в дистанційному режимі https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=50997&lang=ukr&news_code=vikladachi-kafedri-inozemnikh-mov-profesijnogo-spryamuvannya-provodyat-zanyattya-v-distantijnomu-rezhimi

3. Интернет-ресурс: Міжнародне видавництво De Gruyter

4. https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=50823&lang=ukr&news_code=mizhnarodne-vidavnistvo-De-Gruyter-nadalo-zaporizkomu-natsionalnomu-universitetu-dostup-do-75-000-elektronnikh-knig

---

УДК 378.147:159.923.35

Педагогические науки

РОЛЬ МОТИВАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ У СТУДЕНТОВ В КЛАССЕ ОБЩЕГО ФОРТЕПИАНО

Кириченко Е.А.

преподаватель

ДЗ «Луганский национальный университет

имени Тараса Шевченко»,

г. Полтава, Украина

По словам невропатолога В.Н. Мясищева, результаты, которых достигает человек в жизни, лишь на 20-30% зависят от его интеллекта, а на 70-80% от мотивов, которые побуждают его определенным образом себя вести.

Совокупность мотивов, которые побуждают к действию, вызывают активность личности и направляют поведение человека - есть мотивация.

Эффективность учебного процесса в ВУЗе связана с тем, насколько у студентов высока мотивация овладения будущей профессией, то есть мотивация на учебную деятельность.

Практически каждый студент, поступающий в музыкальный ВУЗ, мечтает стать исполнителем, концертирующим музыкантом. Большинство уже имеет победы на исполнительских конкурсах разного уровня и очень часто преувеличенное мнение о своих исполнительских возможностях. Уже в ДМШ учащийся был мотивирован на поступление в ВУЗ по той причине, что он лучший. Целью своей учебы он видел повышение исполнительского мастерства, расширение репертуара. Однако ежегодные опросы и анкетирования первокурсников и студентов старших курсов указывают на спад учебной мотивации на 2-3 году обучения.

Каковы же причины спада мотивации? Можно выделить несколько причин:

1. Нет точного понимания будущей профессии. Еще в ДМШ учащегося приучили называть специальностью урок по специальному инструменту. С тех пор понятия «специальность» и «профессия» отождествляются. Играешь на фортепиано, значит, будешь пианистом, на баяне – баянистом.

2. Отсюда и непонимание связи между предметами музыкально-теоретического цикла, специальным инструментом и социально-гуманитарными дисциплинами, недооценивание их важности в воспитании профессионала.

3. Наступает разочарование от того, что не оправдались ожидания. Поступление в ВУЗ было главной целью в достижении профессии, а оказалось, что это преодоление одной из ступеней в ее достижении.

4. Необходимость процесса адаптации и определения своей роли в новом коллективе. Взаимоотношения в группе и в классе по специальности.

5. Взаимоотношения с преподавателями.

На сегодня дипломированному специалисту мало только тех знаний, которые он получил в ВУЗе. Обязательным условием его будущей успешной профессиональной деятельности есть способность ощущать интерес к непрерывному самообразованию, стремление к углублению и расширению профессиональных знаний, потребность в успехе. Поэтому главной задачей преподавателей является превращение студента из объекта учебного влияния в субъект активного творческого процесса, то есть формирование у студента

мотивации на познавательную деятельность. Решать эту задачу можно только с помощью заинтересованности студентов в будущей профессии, изучения предметов, которые позволяют студентам саморазвиваться в этом направлении.

Одним из предметов комплекса фундаментальной профессиональной подготовки является предмет общего фортепиано. Преподаватели класса общего фортепиано стараются обеспечить учебный процесс оптимальными формами и методами работы, которые бы способствовали формированию у студентов положительного отношения к профессии, побуждали желание познавать, трудиться и совершенствоваться. Сухомлинский В.А. считал, что только насыщение свободного времени трудом, обогащающим духовную жизнь, может дать человеку счастье [2, с.475].

Часто нежелание учиться или изучать определенный предмет возникает из-за непонимания цели предмета. С первых уроков преподаватели класса общего фортепиано акцентируют внимание на взаимосвязи всех предметов музыкально-теоретического цикла со специальностью студента, объясняют цели и задачи своего предмета. Ищущие и небезразличные педагоги применяют различные формы учебной деятельности, используют в работе современные методы обучения: проблемное обучение, обучение в сотрудничестве и т.д. На таких занятиях учебный материал раскрывается не механически, а творчески, студенту предоставляется возможность самому получить ответ. Главное, преподаватель должен добиваться, чтоб его цель стала целью ученика. Преподаватель должен быть организован, иметь четко выработанную систему в организации учебного процесса. Нужно убеждать студента в том, что знания, полученные в ВУЗе, понадобятся в профессиональной деятельности, обосновать их нужность.

На первом и втором курсах чаще всего проводятся занятия – беседы, которые являются одним из способов привлечения студентов к активной учебной деятельности. Преподаватель начинает занятие с вопросов, которые помогут определить уровень осведомленности студента по данной проблеме. Студент от уже пройденного переходит к новому, выявляя общее и особенности. Так он повторяет, анализирует выученное ранее, самостоятельно

делает выводы и обобщения. Преподаватель, по результатам может принять решение двигаться дальше или остановиться. Хорошие результаты дают занятия – дискуссии. В ходе такого занятия студенты не просто дают ответы на вопросы, а и на равных свободно обмениваются мыслями по изучаемому вопросу. Так, чтобы отстаивать свое мнение студент старается использовать знания, которые он получил из разных источников, при изучении разных предметов (межпредметные связи). Количество часов по общему фортепиано в учебном плане, место предмета в бюджете времени студента, ограниченная для многих возможность домашней проработки заданий из-за отсутствия инструмента вынуждают преподавателей к поиску индивидуальных форм и методов работы. Так учебный материал должен подаваться максимально кратко, содержательно, логично, ясно, просто, эмоционально. Внимание студента нужно сосредоточить на главных моментах.

Важную роль в формировании положительного отношения к профессии играет положительный микроклимат на занятии и доброжелательный тон педагога, а также отношения со студентом, которые строятся на взаимоуважении. Студент должен видеть в преподавателе – старшего товарища, наставника, к которому всегда можно обратиться за помощью.

Дейл Карнеги говорил, что если дать понять студенту, что вы верите в его способность справиться с задачей, что у него имеется необходимое для этого внутреннее чутье, то он всю ночь до рассвета будет практиковаться, чтобы добиться успеха.

Максимальный спад мотивации наблюдается в начале третьего курса. Отрицательно сказывается большая загруженность, добавление новых предметов и, в связи с этим, трудности в организации себя и рациональном распределении времени. Начало педагогической практики в этот период дает студенту возможность попробовать себя в профессии. Студент или утверждает в правильном выборе профессии, или испытывает разочарование. Преодолевать сложности в становлении студентам помогают занятия под названиями «Оказаться в ситуации» и «Я – педагог». Студенту предлагается проблема,

способы решения которой он должен мгновенно найти. После таких занятий преподаватель открывает для себя новые черты студента, а студент примеряется к будущей профессии. Также результативно использование бонусов и минусов в оценке (« +» за качественно выполненное задание, активное участие в мероприятиях, концертах, а «-» за опоздания, невыполненные задания и т.д.) Некоторые преподаватели используют дифференцированную систему заданий на «3», «4», «5». Выбор задания студентом показывает, насколько он оценивает свою подготовку. Обязательный разбор ошибок и неудач, привлечение студентов к оцениванию выступлений или работ их сокурсников помогает понять студентам критерии оценивания.

Одним из приемов концепции развития познавательного интереса является самостоятельная познавательная деятельность (самостоятельная работа), при которой, как отмечал Ушинский К.Д., студент не будет сидеть «без мысли в голове, без дела в руках». Студента привлекают яркие, эмоциональные стороны обучения, неожиданно поданные факты, необычность подачи материала. Эти элементы побуждают познавать, обостряют эмоционально-мыслительные процессы. Развитие человека происходит в деятельности, чем активнее деятельность, тем интенсивнее его развитие. Щукина Г.И. отмечает, что включение различных видов деятельности не только обогащает познание, но и содействует общему развитию, формированию личности благодаря важнейшим личностным свойствам, познавательному интересу, активности, самостоятельности... Специфика приемов и способов различных видов деятельности способствует активизации учащихся, расширяет зону познавательных интересов [3,97-98].

. Насколько грамотно преподаватель выстроит работу со студентом и задаст нужное направление его учебной деятельности, зависит успех их многолетней совместной работы.

Под успехом подразумевается закрепление студента в профессии и его желание получать образование на следующем уровне.

Література:

1. Мясищев В.Н. Личность и отношения человека //Проблемы личности. Материалы симпозиума/ В.Н. Мясищев.- М., 1969 г.
2. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям/ В.А.Сухомлинский.- К.: Рад. Школа, 1988 г.
3. Щукина Г.И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся. М., 1988.

УДК 378

Педагогічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Король Т. А.,
викладач кафедри спортивних ігор
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна*

Покращення здоров'я населення, підвищення спортивного авторитету України на внутрішньому і міжнародному рівнях – головні завдання, які покладаються на галузь фізичної культури та спорту. Успішне їх розв'язання можливе лише за наявності висококваліфікованих, всебічно розвинених фахівців, спроможних здійснювати фізкультурно-спортивну діяльність у нових умовах, із урахуванням змін, які відбуваються у суспільстві. В зв'язку з цим зростають вимоги до підготовки фахівців у галузі фізичної культури та спорту – вчителів, викладачів, тренерів, реабілітологів, інструкторів, які кваліфіковано будуть вирішувати визначені проблеми та завдання.

Необхідним компонентом у здійсненні якісної освіти вчителів і викладачів фізичного виховання, зазначає О. О. Солтик, є розробка різних модельних характеристик відповідної професії. Це дозволяє закріпити, узагальнити накопичений науковий матеріал і здійснювати ефективну підготовку та перепідготовку

фізкультурних кадрів, удосконалювати плани навчання фахівців, програми та зміст навчальних дисциплін. Водночас професійні модельні характеристики повинні відображати справжню, реальну діяльність, що не завжди можливе в зв'язку із неглибоким проникненням у її змістові та сутнісні сторони [1, с. 3].

Моделювання будь-якої професійної діяльності є важливим і обов'язковим етапом у її пізнанні та вивченні, що дозволяє не лише фіксувати накопичену інформацію про неї, але й здійснювати ефективну підготовку відповідних фахівців. Водночас вивчення професійної діяльності викладача фізичного виховання та розробка на цьому підґрунті відповідних модельних характеристик повинні враховувати, окрім специфіки даної професії, також і всі головні загальнометодологічні закони і принципи її побудови, які притаманні будь-яким видам праці [1, с. 6–7].

Суттєвою особливістю двостороннього уявлення про професійну діяльність є необхідність відповідності внутрішньої складової – зовнішній, і навпаки зовнішня повинна повністю відповідати внутрішній. Такий методологічний підхід повинен стати підґрунтям і при дослідженні та побудові моделей діяльності фахівців з фізичної культури та спорту.

Реалізація завдань до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту потребує плекання особистості, здатної до плідної професійної праці в сучасних умовах, готової до професійної діяльності, яка володіє не тільки системою спеціальних знань, професійних дій і соціальних відносин, а й сформованістю і зрілістю професійно значущих якостей, відповідною кваліфікацією. Все це вимагає нових підходів до розробки змісту, форм і методів професійної підготовки фахівців нової формації, впровадження в навчально-виховний процес закладів вищої освіти (ЗВО) сучасних інформаційних технологій, зазначає П. Б. Єфіменко [2, с. 3].

Впровадження системи різнорівневої підготовки має задовольнити культурно-освітні потреби особистості та суспільства, забезпечити соціальний захист населення, підвищити загальну ефективність освіти й виховання професійної та наукової еліти, збереження досвіду системи вищої освіти, що

склалася в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки майбутніх фахівців у ЗВО дають змогу вирішувати кадрову проблему в Україні, впроваджувати нові форми й методи організації навчального процесу та сучасні технології навчання, забезпечувати подальше стимулювання наукової організації педагогічної праці. Дослідником встановлено, що різнорівнева освіта є постійним процесом, спрямованим на спіралеподібне оволодіння фаховою майстерністю, де кожен наступний виток передбачає нарощування нових інтегрованих професійно зорієнтованих знань і способів діяльності, заснованих на принципі наступності, який передбачає встановлення послідовності та системності у визначенні мети, завдань, змісту, форм і методів [2, с. 4].

Т. Ю. Осадча, досліджуючи формування професійних компетенцій в майбутніх фахівців з фізичної культури США зазначає, що вся система вищої освіти країни націлена на розвиток умінь студентів самостійно вчитися, думати, вирішувати проблеми, приймати рішення, ставити мету й досягати бажаних результатів. Саме такими вміннями повинен володіти сучасний вчитель, який характеризується в першу чергу як компетентний професіонал [3, с. 1].

Організація навчання майбутніх вчителів і викладачів фізичного виховання в американському університеті характеризується високим ступенем індивідуалізації й диференціації: студенти мають можливість самостійно складати навчальний план, визначати навчальне навантаження на семестр, обирати курси з різних видів фізичної активності на одному з 3-х рівнів складності. Вибір форм і методів організації занять обумовлюється реалізацією університетами особистісного, діяльнісного і рефлексивного підходів до навчання педагогів – акцент робиться на взаємодії теоретичних і практичних аспектів навчальних предметів, розвиток практичних умінь студентів у процесі всіх форм занять і низки польових і педагогічних практик [3, с. 9].

Педагогічну практику вважають кульмінаційним моментом університетської підготовки викладачів, важливим етапом становлення творчої особистості педагога. Завданнями педагогічної практики майбутніх викладачів фізичного виховання в США є формування їх уміння швидко адаптуватися до умов

реального життя, готовності удосконалювати свою педагогічну майстерність, підвищення мотивації до роботи в процесі підготовки пакета презентаційної документації. Ретельно розроблена й гнучка система оцінювання якості викладання майбутніх педагогів сприяє високому ступеню об'єктивності отриманих даних [3, с. 15].

Досліджуючи підвищення ефективності праці вчителів фізичного виховання в Польщі Я. Бельський зазначає, що в зв'язку з реформуванням освіти в цій країні значно підвищуються вимоги до особистості вчителя фізичного виховання та його професійних якостей. В школах введено контрактну систему працевлаштування вчителів, а серед спеціалістів фізичної культури, особливо в містах, має місце значний конкурс. Тому в школі може працювати лише професіонал високої кваліфікації, досягти якої можна лише за умови впровадження сучасної системи науково-методичного удосконалення післявузівської підготовки вчителів фізичного виховання [4, с. 3].

На думку Б. М. Шияна, сьогодні суттєвих змін вимагає саме концепція підготовки фахівців з фізичного виховання. Дослідник вважає, що високий рівень підготовки майбутніх учителів до фізичного виховання учнів може бути досягнутий за умов [5, 7–8]:

- наукового обґрунтування і впровадження в процес їх фахової підготовки теоретико-методичних елементів (знань, умінь, навичок), орієнтованих на формування фізичної культури школярів;

- переорієнтації системи фізичного виховання з консервативно-нормативної моделі, що суперечить вимогам шкільної фізкультурної освіти, на інноваційну педагогічну діяльність, складовими якої є конструктивний, організаційний, комунікативний та дослідницький компонент. Нормативна модель зводить діяльність вчителя до функціональної ролі і є несумісною з вимогами гуманізації школи, забезпеченням оптимальних умов для розвитку кожної дитини. Альтернативою нормативній є дослідницька модель;

- оновлення змісту професійно-педагогічної підготовки вчителя фізичного виховання на основі висвітлення технології планування навчально-

виховного процесу з фізичного виховання. Це, в свою чергу, вимагає значного збагачення професійного арсеналу вчителя, вміння вільно ним користуватися, вдосконалювати його, гуманізації його професійної свідомості та її переорієнтації на всебічне врахування природи дитини;

- домінування в навчальному процесі творчих завдань, спрямованих на відтворення практичних дій учителя в нестандартних ситуаціях, що дозволить формувати професійні знання в майбутнього вчителя водночас на методологічному (мета, завдання), теоретичному (закони, принципи, форми діяльності тощо), методичному (проектування навчального процесу) та технологічному (вирішення практичних завдань навчання і виховання у конкретних умовах) рівнів.

Отже, результативність (ефективність) праці фахівця фізичного виховання безпосередньо залежить від рівня його професійної підготовленості, яка детермінується обсягом педагогічних знань, вмінь і рівнем сформованих ситуаційних чинників; від готовності до безперервного професійного самовдосконалення протягом усієї своєї педагогічної діяльності.

Література:

1. Солтик О. О. Формування концептуальної моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання вищого навчального закладу : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Національний ун-т фізичного виховання і спорту України. К., 2003. 18 с.

2. Єфіменко П. Б. Педагогічні умови забезпечення різнорівневої професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. педагогічний ун-т імені Г. С. Сковороди. Х., 2002. 19 с.

3. Осадча Т. Ю. Професійна підготовка викладачів фізичного виховання в університетах США : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2005. 20 с.

4. Бельський Януш. Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності праці вчителів фізичного виховання : автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти Акад. пед. наук України. К, 2000. 46 с.

5. Шиян Б. М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти Акад. пед. наук України. К., 1997. 50 с.

УДК 378.811.111

Педагогічні науки

THE INFLUENCE OF METACOGNITIVE LEARNING STRATEGIES ON IMPROVING ENGLISH PRONUNCIATION

*Kuzmytska M.O.,
PhD student at
Kyiv National Linguistic University
Kyiv, Ukraine*

The role of correct pronunciation in the process of cross-cultural communication is difficult to underestimate. Although there have always been statements that the drawbacks in pronunciation can be easily neutralized by compensation strategies, it remains indisputable that imperfect pronunciation can lead to communication gaps and breakdowns, rising anxiety levels, as well as stereotyping of a speaker to a certain extent.

The problem of improving the English pronunciation of students of philological departments has been in the research field of many language and methodology specialists. N. F. Borysko, Yu. V. Holovach, M. P. Dvorzhetska, A. V. Dolyna, V. Yu. Kochubey, V. V. Perlova, M. A. Sokolova are only to name a few. The fundamentals of the language learning strategies have been developed by D. A. Kolb, R. Oxford, J. M. O'Malley, and A. U. Chamot. The implementation of language learning strategies in the field of pronunciation has been described in the research papers by A. G. Osburne, M. Pawlak, S. Peterson, K. Rokoszewska, V. G. Sardegna, M. Szyszka, and others.

Based on Oxford's classification of language learning strategies [1, p.16], there can be distinguished three groups of direct strategies that directly involve the

language (memory strategies, cognitive strategies, and compensation strategies) and three groups of indirect strategies that do not require mental processing of the language itself (metacognitive strategies, affective strategies, and social strategies).

According to the results of the research described by M. Pawlak and M. Szyszka, memory strategies can be applied mostly at initial stages of pronunciation training [2, p.296]. K. Rokoszewska described such compensation strategies as proximal articulation, guessing the pronunciation of the new words based on their spelling, avoiding unknown words and using L1 pronunciation for the words spelled similarly [4, p. 398]. Cognitive strategies belong to the most frequently used language learning strategies in accordance with the results of S. Peterson's research [3, p.14]. The research also showed that students tend to use some of the pronunciation learning strategies subconsciously, with or without strategy-based instructions.

Under the current conditions that forced to relocate the educational process to distance learning, learning strategy skills and the abilities of self-evaluation and self-control proved to be of the highest importance. The roles of the participants of the educational process shifted, as well as the need for the new skills, especially those that facilitate student's autonomy. The group of indirect strategies, as they are described by R. Oxford, is aimed at coordinating the learning process, regulating emotions, and enabling cooperation with others. This group of learning strategies can be applied to the whole process of distance language learning, as well as to its separate aspect, like pronunciation.

The knowledge and application of affective strategies allow learners to lower their anxiety by means of humour [3, p.11], encourage themselves searching for other than external sources of approval and evaluation [1, p.166], and keeping under control their emotions by using a checklist or writing a learner's diary [1, p.167].

The mastering of social strategies improves student's performance when it comes to asking questions [1, p.169], cooperating and empathizing with peers and proficient target language users [1, p.171].

The sub-group of metacognitive strategies covers a number of tactics that allow

students autonomously centre, arrange, plan, and evaluate their learning. In terms of pronunciation training, overviewing and linking with already known material helps learners summarise and navigate themselves in the learning material, such as the sound system and intonation patterns of the English language; paying direct and selective attention helps to concentrate on a specific target for a certain time period, for example paying attention to pronunciation and practicing sound /a:/. Self-organising one's learning process by setting precise and reachable goals and objectives, identifying the purpose of a language task, and planning for it comprise a set of skills essential for any language learner, especially the one who trains pronunciation as this aspect of English (and any language) requires a lot of practice outside the classroom walls. Seeking practice opportunities is vital for any learner who wants to approximate their pronunciation to the one of the native speakers. Combining this metacognitive strategy with the above mentioned tactics from affective and social strategy groups will allow students improve their pronunciation in the process of communication with English native speakers by listening to sounds production and recognizing intonation patterns with their immediate implementation in oral communication.

According to the research results conducted by K. Rokoszewska the usage percentage of metacognitive strategies among students learning English pronunciation is the highest, although the average frequency of use of all pronunciation learning strategies is only mid-level, which means that students use pronunciation learning strategies occasionally [4, p. 400]. This speaks in favour of strategy based instructions that would allow educating students on the ways they can improve their foreign language performance by means of language learning strategies.

Literature:

1. Oxford R. *Language Learning Strategies. What every teacher should know.* Boston (Mass.): Heinle/Heinle, 1990, 342 p.
2. Pawlak M., Szyszka M. Researching pronunciation learning strategies: An overview and a critical look // *Studies in Second Language Learning and Teaching.* SSLT 8 (2), 2018. 293-323.

3. Peterson S. Pronunciation learning strategies: A first look. (ERIC Document Reproduction Service No. ED450599), 2000.

4. Rokoszewska K. The influence of pronunciation learning strategies on mastering English vowels // Studies in Second Language Learning and Teaching. SSSLT 2 (3), 2012. 391-413.

UDC 378

Pedagogical Sciences

USING SERVICES OF MARINETRAFFIC.COM FOR CREATING ACTIVE LEARNING TASKS AT THE LESSONS OF MARITIME ENGLISH

Alina Lisinchuk,

*teacher at English Language Department for Deck Officers
of Kherson State Maritime Academy*

Summary: the thesis includes examples of instructions based on the services of marinetraffic.com for teaching Maritime English; the tasks listed are applied for junior learners or learners studying ship types and dimensions, but the instructions themselves are of a wider use.

Key words: active learning, lessons of English, marinetraffic.com, Maritime English, online tasks, teaching English.

The academic staff who teach professional (i.e. specialized) English or any professional subject in English are familiarized with the lack of trust-worthy and quality resources. The maritime field might look an exception due to an enormous number of conventions, codes, protocols, and other related documents. One can think that teaching English for mariners may be bound to working on all the documents regulating the seafarers' work and trying to make learners understand them which is nonetheless far from reality or strictly speaking only a part of the job.

The possibilities presented by modern technologies available at educational establishments, learners' interests and goals, already applied active learning techniques – all of these stipulate a teacher to use available Internet-resources one of which is marinetraffic.com [2], a web-site with numerous services and valuable

information. How to use the services at the lessons of English is a question to discuss.

The easiest type of task based on marinetraffic.com is a descriptive task. In Welcome Aboard Student's Book [1; p. 155] I use a map from marinetraffic.com to encourage learners' conversation (Pic. 1). The same task may be continued by asking learners to describe prevailing vessel types using the verbs of perception (I can see, I have noticed, I can distinguish, etc.).

Starter

Study the map and discuss.

1. What area is there in the picture?
2. What ports are located in this area? What do you remember about these ports?
3. What do the markers in the map indicate?
4. Why are they of different shapes and colours?

Picture 1 – A task to encourage learners' conversation

A better result and a more productive discussion may be achieved when letting learners work with the web-site online. They will be able to study the map as a whole and make some conclusions on the variety of vessel types and their working areas.

One more task which is not time consuming when preparing but efficient at lessons and aimed at learners' work fully is a comparative task. A teacher may make learners compare by giving an instruction exclusively (*Compare ship types in the North Sea and the Black Sea*) or adding a plan to follow, conditions to meet, etc. (*Compare ship types in the North Sea and the Black Sea using Present Continuous*).

The tasks based on comparison may be complex and done in several steps. To organize a successful comparative task in Welcome Aboard Student's Book [1; p.

204] I listed three instructions utilizing services of marinetraffic.com (Pic. 2). Two of the instructions are motivating learners to communicate (firstly ask and answer questions and then compare). But without a preparatory stage (instruction 15) the rest of the instructions are useless and impossible to be implemented. Moreover, the instructions shown are based on exercising both learners' writing and speaking skills as well as their ability in information search and analyses.

15 Surf for information about any ship on <https://www.marinetraffic.com/> and complete column A.

A: Your ship	B: Your groupmate's ship
---------------------	---------------------------------

Name		
Type		
Gross Tonnage		
Deadweight		
Length Overall		
Breadth Extreme		
Draught		

16 In pairs, interview each other to complete column B.
Model:
S1: What's your ship's name?
S2: Her name is Marina.

17 Compare two ships.
Model: Both ships are of the same type. My ship has 7m draft and so does Ivan's ship.

Picture 2 – A set of instructions to provide a comparative task

Marinetraffic.com is a web-side representing a valuable database and allowing a teacher to create active tasks based on describing and comparing. Most of the tasks are less time consuming, the others – need a dozen minutes to be prepared. Still, instructions based on marinetraffic.com services are one way to utilize active learning techniques at lessons of Maritime English or in some cases to conduct the whole

lesson fully devoted to work with marinetraffic.com creating the sets of instructions leading one to another.

References:

1. Lisinchuk A. (2020) Types of Vessels. Welcome Aboard. Kherson: STAR, pp. 155-216.
2. Marine Traffic : Global Ship Tracking Intelligence [Electronic resource]. – URL : <https://www.marinetraffic.com/>.

УДК 372

Педагогічні науки

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА

*Ляшук І.М., Данильчук Н.Ф.,
студентки Луцького педагогічного коледжу
Науковий керівник: Ричко В. К.,
викладач вищої категорії
м. Луцьк, Україна*

Актуальність теми. У статті розкривається поняття, роль та завдання естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку на уроках мистецтва.

Естетичне виховання дитини – це багаторічний процес, який створюється під впливом різних життєвих відносин і дій; це здатність до творчого самовиявлення. У педагогіці це поняття розглядається як розвиток відчуття, сприймання та розуміння краси навколишнього світу, мистецтва.

Молодший шкільний вік є найсприятливішим для естетичного виховання, адже саме в цьому віці у дітей образний тип мислення, вони починають розуміти і переживати естетичні почуття, висловлюють свої думки про красу речей, явищ, тощо.

Спостереження за діяльністю учнів молодшого шкільного віку дають змогу зрозуміти те, що естетичні уявлення у них переплітаються з уроками мистецтва.

Неправильно говорити, що естетичне виховання реалізується лише на уроках мистецтва коли вчитель проводить бесіду про художні твори, вивчає їх, хоча найбільший внесок у вихованні «прекрасного» мають уроки малювання.

Естетичне виховання найдоцільніше здійснювати за допомогою засобів, прийомів та методів мистецтва, головне завдання якого – навчити відчувати і розуміти красу у різних її проявах, забезпечуючи єдність між естетичним розвитком людини та її моральним, фізичним вихованням та трудовою підготовкою, формуванням потягу до художньої творчості. [1]

Державний стандарт початкової освіти з навчальної дисципліни «Мистецтво» передбачає такі основні завдання викладання мистецтва в початкових класах:

- розвиток специфічних для художньо-творчого процесу універсальних якостей особистості як основи для розвитку її творчого потенціалу, художньо-творчої уяви, оригінального, нестереотипного асоціативно-творчого мислення, художньо-образних якостей зорового сприйняття, спостережливості, зорової пам'яті та ін.;
- формування в дітей художньо-естетичного ставлення до дійсності, здатності до художнього пізнання світу та його образної оцінки; розвиток таких особистих якостей, як відчуття краси та гармонії, здатність емоційно відгукуватись на різноманітні вияви естетичного у навколишньому світі, вміння підмічати прекрасне у спостережуваних явищах та усвідомлювати його, потреба в спогляданні та милуванні;
- формування знань і уявлень про мистецтво, його історію та роль у житті людей, розуміння мови різних видів мистецтва, усвідомлення ролі художнього образу в мистецтві і розвиток навичок його сприйняття та емоційно-естетичної оцінки, культури почуттів;
- формування потреб і здібностей до продуктивної художньої творчості, вміння створити виразний художній образ, оригінальну композицію мовою виду мистецтва, оволодіння основами художньо-образної мови і виражальними можливостями художніх матеріалів, що допоможе набути свободи вираження у творчості;

- розвиток сенсорних здібностей дітей, що більшою мірою сприятиме повноцінності художньо-естетичного сприймання й поліпшенню якісного боку художньо-творчої діяльності. [2]

Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей:

- *Фактор естетико-ціннісної спрямованості* є також складовою духовної безпеки, оскільки різного роду естетичні викривлення та орієнтація щодо споживання масової культури є причиною втрати національної своєрідності, втрати цінності життя у цілому. З огляду на те, що цей фактор є практичне втілення в культурному житті окремої людини, яка так чи інакше потребує духовного джерела, роль естетичного аспекту духовної безпеки у сучасних умовах зростає.[3]

Можливості учбового процесу в естетичному вихованні можуть бути значно посилені проведенням різноманітної позакласної роботи.

Так вчитель повинен координувати свою роботу на уроках з завданням образотворчого мистецтва, заохочувати дітей до малювання і творчого підходу до всіх уроків зокрема і в різних видах позакласної роботи. [4]

Таким чином на уроках образотворчого мистецтва здійснюється первинне знайомство з творами художників, використаних із метою характерного виховання, розвитку художнього смаку дитини і її художньо-творчих здібностей.

Успіхи школи в естетичному вихованні дітей в більшості залежать від учителя. Педагоги і працівники мистецтва твердять, що вчителю сучасної школи необхідним є широка різностороння художня освіта. Інакше він не зможе повноцінно естетично виховати дітей. [4]

Основна увага приділяється пошуку нових форм в естетичному вихованні молоді на основі малих академій народних мистецтв і творчих об'єднань дітей. [1]

Отже, естетичне виховання є важливою частиною навчального процесу дітей молодшого шкільного віку. Найбільшу увагу для розвитку естетичних смаків та ідеалів слід приділяти на уроках образотворчого мистецтва, розвивати естетичні почуття.

Література:

1. Естетичне виховання творчої особистості засобами мистецтва [Електронний ресурс] – <https://naurok.com.ua/estetichne-vihovannya-tvorcho-osobistosti-zasobami-mistectva-29216.html>
  2. Сприймання мистецьких творів у початковій школі [Електронний ресурс] – <http://www.educationua.net/silovs-1000-3.html>
  3. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей [Електронний ресурс] – <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
- Уроки мистецтва: естетичне виховання школі [Електронний ресурс] – <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14572/>

Педагогічні науки

ПСИХОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ ВЗО

Пилипей Дарина

*студентка факультету політико-інформаційного менеджменту,
кафедра психолого-педагогічних дисциплін*

Національного університету «Острозька академія»

Науковий керівник Шугай М.А.

доц., канд. психол. наук

Актуальність теми дослідження. Проблема конфлікту належить до числа проблем, що мають глобальний характер і стосуються як суспільства в цілому, так і існування окремої людини. Причому останнім часом актуальність її істотно зросла у зв'язку з значним загостренням конфліктів в усьому світі. Згідно з сучасними поглядами конфлікт вважається неминучим явищем і охоплює найрізноманітніші аспекти життя як окремої людини, так і суспільства в цілому. Він має різноманітні вияви і є предметом багатьох наук, серед яких, як вважають фахівці, домінуюче положення посідає психологія.

У нашій статті ми обрали для дослідження конфлікти саме в студентському середовищі, адже, незважаючи на те, що ще у підлітковому періоді формуються

основні комунікативні уміння, у студентському віці перед особистістю постають нові завдання, які й обумовлюють необхідність удосконалення вже сформованих умінь. Нова соціальна ситуація розвитку особистості у студентському середовищі обумовлює зміни у індивідуальних особливостях особистості, внаслідок чого відбувається загострення міжособистісних стосунків. І хоча навчальні заклади намагаються дати студентам знання, необхідні для подальшого життя та здобуття професії, вони часто залишаються наодинці з проблемами, які виникають у них при взаємодії з однолітками.

Однак, проблема впливу різноманітних чинників на виникнення, протікання та розв'язання конфліктів у студентів та взаємозв'язку цих чинників залишилась поза цілеспрямованою увагою дослідників. Проблема конфліктів завжди приваблювала дослідників і розроблялася представниками різних психологічних напрямків як у зарубіжній, так і у вітчизняній психології. Зокрема, у зарубіжній психології вона представлена роботами представників різних підходів: психоаналітичного (З. Фройд, К.-Г. Юнг та А. Адлер); соціотропного (У. Мак-Дауголл, С. Сігеле); етологічного (К. Лоренц, Н. Тінберген); теорії групової динаміки (К. Левін, Д. Креч); фрустраційно-агресивного (Д. Доллард, Н. Міллер); поведінкового (А. Басс, А. Бандура); соціометричного (Дж. Морено, Г. Гурвіч); інтеракціоністського (Т. Шибутані, Д. Шпігель).

В Україні проблему конфліктів успішно розробляють А.М. Гірник, Н.М. Дорошенко, Г.В. Ложкін, В.М. Кушнірюк, І.Б. Омелаєнко, М.І. Пірен та ін.

У віковому аспекті проблему конфліктів вивчали Я.Л. Коломінський, М.І. Коцко, В.М. Комісарик, Л.І. Божович, О.В. Первишева (конфлікти у юнацькому віці), І.М. Веренікіна та Л.В. Сімонова вивчали особливості конфліктів між студентами та студентами і викладачами, зокрема, дослідження Л.В. Сімонової присвячене вивченню конфліктів між у студентському середовищі. Конфлікти у студентському віці стали предметом досліджень А.І. Бузніка, І.С. Кона та В.Г. Ласькової. Значну кількість досліджень присвячено аналізу конфліктів у різноманітних видах діяльності, в тому числі і навчальній: М.І.Алексєєва, М.Й.Боришевський, В.М.Кушнірюк, М.С.Бургін, І.М.Варенікіна, А.І.Донцов,

С.М.Ємельянов, В.І.Журавльов, Г.С.Костюк, Н.В.Крогіус, А.М.Лебедєв, В.А.Семиченко, М.В.Семиченко, Г.А.Соколова. Ю.П.Черненко та ін.

Актуальність порушеної проблеми, недостатнє теоретичне обґрунтування психологічних стратегій вирішення конфлікту в студентських групах зумовили вибір теми магістерського дослідження: «Психологічні стратегії вирішення конфлікту у студентських групах в ЗВО».

Об'єкт дослідження – студентське середовище в ЗВО.

Предмет дослідження – особливості психологічних стратегій вирішення студентських конфліктів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити психологічні умови вирішення конфліктів у студентських групах в ЗВО.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що розроблена нами психологічна стратегія вирішення конфліктів котра покликана вирішувати конфліктність студентів, приведе не лише до підвищення загальної комунікативної культури в студентських групах, але й стимулюватиме особистісне зростання студентів.

Для досягнення мети та гіпотези дослідження розв'язувалися такі завдання:

- проаналізувати стан розробленості проблеми конфлікту у психологічній науці;
- здійснити аналіз видів та причин конфліктів у студентських групах під час навчальної діяльності;
- виявити особливості психологічних конфліктів у навчальній діяльності;
- описати методичні засади розробки програми ефективного вирішення конфліктів у студентів;
- розробити, апробувати та експериментально перевірити стратегію вирішення конфліктів у студентських групах в ЗВО.

Для розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези використано наступні методи дослідження: теоретичні - вивчення та аналіз наукової та

методичної літератури з проблеми дослідження; емпіричні - цілеспрямоване спостереження за вербальною поведінкою студентів, анкетування, активні методи соціально-психологічного навчання, статистичне опрацювання результатів; психологічний експеримент (констатувальний і формувальний), кількісний та якісний аналіз експериментальних даних. Також було застосовано ряд конкретних методик, спрямованих на вивчення соціально-психологічних чинників виникнення міжособистісних конфліктів у студентському віці.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів: полягає у розкритті психологічні особливості конфліктів у студентських групах, уточнено понятійний апарат, причини і типи цих конфліктів, основні позитивні і негативні їхні функції. Разом з цим, нами розширено та поглиблено проблему міжособистісних конфліктів та конфліктної взаємодії, детермінації вибору стилю поведінки у конфліктах, психологічних аспектів розв'язання конфліктів. Також, в межах нашого дослідження набуло подальшого розвитку знання про психологічні особливості поведінки особистості у юнацькому віці, а також шляхи підвищення комунікативної культури та конфліктної компетентності особистості.

Аналіз видів та причин конфліктів у студентських групах під час навчальної діяльності.

Конфлікти, як зазначалося, охоплюють практично всі аспекти існування як особистості, так і різноманітних спільнот, причому різні науки, предметом яких є конфлікти, висувають на передній план специфічні проблеми, спільними для яких є лише наявність протиріч, зумовлених найрізноманітнішими причинами. Це стосується не лише різних наук, а й окремих галузей однієї науки. Так, до прикладу, типи і причини виникнення конфліктів в інженерній психології значно відрізняються від тих, що розглядаються в соціальній або медичній психології і т.д.

На сьогодні, як відомо, відсутня класифікація типів і причин виникнення конфліктів і до того ж при експериментальному їх дослідженні часто виникають труднощі: адже справжня причина конфлікту у більшості випадків не лежить на поверхні, причому учасники конфлікту не тільки часто

приховують справжню його причину, а й навіть не усвідомлюють її. Тому ми, не претендуючи на повну картину цих причин, викладемо ті з них, які були виявлені у нашому дослідженні, зіставляючи їх з описаними іншими авторами. Навчальні конфлікти, тобто конфлікти, що виникають між студентами в процесі спільної навчальної діяльності, належать до внутрішньогрупових конфліктів. Ці конфлікти випадають із найбільш поширеної класифікації конфліктів, одна з ліній якої визначає кількість суб'єктів, що включається в конфлікт. Внутрішньогруповий конфлікт – це, по суті, конфлікт колективного суб'єкта. Але це, на нашу думку, не дає підстав для того, щоб вважати такі конфлікти внутрішніми. У зв'язку з цим слід зазначити, що є істотна відмінність у тлумаченні поняття «внутрішній» в буденній свідомості, що виявляється у побутовій лексиці, і в психології. Так, наприклад, ми вживаємо словосполучення сімейний конфлікт і внутрісімейний як тотожні. Конфлікти в межах політичної партії називаємо внутріпартійними. Однак це не дає підстави для тлумачення цих конфліктів як внутрішніх. Інакше практично всі конфлікти можна вважати внутрішніми, оскільки будь яке угруповання можна розглядати як підгрупу іншої спільноти. Можна сказати, що в реальних конфліктах, які виникають в процесі спільної навчальної діяльності, причини їх часто змінюються. Наприклад (це буває найчастіше), конфлікт починається через когнітивну несумісність, а завершується різним міжособистісним конфліктом із значним емоційним забарвленням і порушенням етичних взаємин.

До того ж, як вже зазначалося, досить часто справжні причини внутрішньогрупових конфліктів – це міжособистісні взаємини, що склалися до цього. Саме тому подекуди навіть дещо необережне слово або незначна похибка в діяльності може стати приводом до гострих суперечок, які призводять до конфліктної поведінки. При цьому часто не бажають назвати справжню причину конфлікту і обмежуються загальними оцінками особистості члена групи, до якого виявляють неприязнь.

Досить значне місце у взаєминах студентів посідають уявні конфліктні ситуації. Тут внаслідок певних упереджень вони неправильно оцінюють

поведінку партнерів, вбачають в їхніх вчинках зневагу до себе, агресивність і внаслідок цього відповідно діють, адже усвідомлюючи ситуацію як конфліктну, вони починають поводити себе як у конфлікті, тобто їхня поведінка стає конфліктною і взаємини між членами групи стають різко конкурентними, а прийоми вирішення конфлікту – переважно силовими. Конфлікт є міждисциплінарним предметом дослідження багатьох наук, починаючи від філософії і соціології і, закінчуючи математикою і мистецтвознавством. Однак, на думку фахівців, лідируюче положення в його дослідженні належить психології. Незважаючи на те, що кількість щорічних праць вимірюється тисячами, основні проблеми феномену конфлікт ще недостатньо досліджені. Це стосується і тлумачення його сутності, і тих факторів, які визначають його перебіг, вирішення і наслідки. Більшість фахівців, що дотримуються мотиваційного підходу, вважають, що конфлікт - це форма конфронтації між суб'єктами, в основі якої несумісність цілей, мотивів, цінностей і яка виявляється як боротьба за їх досягнення. Деякі автори розглядають конфлікти ширше, включаючи до них предметно-ділові конфлікти, в основі яких лежать несумісні способи досягнення цілей, в тому числі і спільних, а також конфлікти, зумовлені недостатньою організацією спільної діяльності. Класичні теоретичні підходи до дослідження конфлікту (мотиваційний, ситуаційний, когнітивний) зробили істотний внесок у розуміння феномену конфлікт, однак, як вважають фахівці, дещо однобічні.

Тому доцільним є синтетичний підхід, який враховує основні фактори, що зумовлюють конфлікт, його перебіг, способи вирішення і наслідки. Різноманітні типи навчальних конфліктів можна звести до двох груп, які відображають основні аспекти спільної навчальної діяльності, - предметно-ділових і особистісно прагматичних. При цьому слід мати на увазі, що міжособистісні конфлікти зовні можуть нагадувати основний вид предметно-ділові. Саме тому, щоб визначити тип конфлікту, необхідно знати його причину, а це, в свою чергу, вимагає уточнення справжніх протиріч між учасниками конфлікту (проблемного поля конфлікту). Інколи міжособистісні конфлікти (боротьба за лідерство) маскуються

під організаційні. У спільній навчальній діяльності виключно важливе значення має соціокогнітивний конфлікт, який відбувається у формі навчальної дискусії і спрямований на конструктивне вирішення конфлікту. У процесі реального конфлікту досить часто має місце перехід від когнітивного конфлікту до міжособистісного і навпаки. Серед основних причин предметно-ділових конфліктів чільне місце посідає когнітивна несумісність, яка виявляється у тому, що різні члени групи віддають перевагу різним стратегіям розв'язання задачі, а організаційних поведінкова несумісність.

Література:

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы. – М., 2000. – 144 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: теория, история, библиография. – М., 2006 – 143 с..
3. Бузнік А.І. Мінімізація конфліктної взаємодії спортсменів у юнацьких збірних командах з футболу: Автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.01 / Державний НДІ фізичної культури і спорту.– К., 2012.– 18 с.
4. Бургин М.С. Діагностика соціальних і політичних конфліктів // Конфлікти в суспільстві: Діагностика і профілактика: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. – К. – Чернівці, 2005. – С. 174 – 179.
5. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб.: Питер, 2011. – 528 с.
6. Бутовская М.Л. Агрессия и примирение как проявление социальности у приматов и человека // Общественные науки и современность. – 1998. – №6. – С. 149 – 160.
7. Василюк Ф.Е. Жизненный мир и кризис: типологический анализ критических ситуаций // Психологический журнал. – 2005. – №3. – С. 90 – 101.
8. Василюк Ф.Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций). – М.: МГУ, 2004. – 200 с.
9. Васильев В.К., Новиков М.А. Приемы создания конфликтной напряженности в групповой деятельности с использованием гомеостатической

методики // Исследование личности в клинике и в экстремальных условиях. – Л.: Ленингр. науч.-исслед. психоневрол. ин-т им. В.М.Бехтерева, 1969. – С. 41 – 49.

10. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учебн. пособие. – М.: Ось-89, 2000. – 224 с.

11. Ващенко І.В. Конфліктна компетентність працівників органів внутрішніх справ як передумова успішного розв'язання оперативно-службових завдань // Психологія. Збірник наукових праць. Вип. 2 (9), Ч.ІІ. – Київ, 2010. – С. 296 – 301.

12. Виноградова Л.В. Когнітивні аспекти суб'єктивного відображення емоційно важких життєвих ситуацій: Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2015. – 23 с.

13. Виттельс Ф. Фрейд. Его личность, учение и школа: Пер. с нем. – Л.: Эго, 2001. – 196 с.

14. Владимиренко В.Є. Філософія попередження і розв'язання конфліктів: Методичний посібник для ділових людей та студентів. – К.: Аваль, 2008. – 41 с.

15. Гірник А.М. Посередництво в трудових конфліктах. – К., 2008. – 39 с.

Педагогічні науки

ЗНАЧЕННЯ СПІВПРАЦІ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

*Познанська М.П.,
магістранта педагогічного факультету
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»*

Фізичне виховання відіграє значну роль у підготовці всебічно розвиненої молоді людини, здатної успішно трудитися в різних галузях господарства і соціально-культурної сфери, захищати Батьківщину. Отож завдання школи — не тільки в підготовці високоосвіченої, висококультурної молоді людини, а й у створенні необхідних передумов для її всебічного фізичного розвитку.

Найпершими вихователями, вчителями дітей є батьки, сім'я. Від рівня їхньої культури залежить рівень сформованої людяності, духовності, гідності дітей, у яких закладаються основи багатьох умінь і навичок, звичок, виробляються оцінні судження і певною мірою визначається подальша життєва позиція з огляду на спосіб життя батьків. Саме батьки є першими «учителями» у пропагуванні здоров'я серед дітей. У родинному колі проходить основна частина соціалізації здоров'я, мета якої полягає у формуванні поведінки, умінь та навичок дитини, що сприятимуть доброму самопочуттю та захисту від різних загроз для здоров'я на всіх етапах її розвитку [4]. Тому актуальним залишається питання про співпрацю школи і сім'ї щодо фізичного виховання і зокрема таких його аспектів, як зміцнення здоров'я.

На важливості проблеми взаємодії сім'ї і школи наголошується в Законі України «Про освіту», де зазначено, що – батьки мають право: вибирати навчально-виховний заклад для неповнолітніх дітей; обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування в закладах освіти; звертатися до органів державного управління і громадського самоврядування з питань навчання, виховання дітей, сприяти здобуттю дітьми освіти в загальноосвітніх навчально-виховних закладах... [5, с. 430]. Хоча в Законі безпосередньо не згадується взаємодія сім'ї і школи як така, закладені в його статтях положення орієнтовані на реалізацію цього процесу й перебувають у прямій залежності від успішної його реалізації.

У Державній національній програмі «Освіта (Україна ХХІ століття)» підкреслюється: «В основу національного виховання мають бути покладені принципи єдності сім'ї і школи, наступності і єдності поколінь. Школа має продовжувати родинно-сімейне виховання, працювати в тісному контакті з батьками, налагоджувати взаємозв'язок між школою і родиною, бо це – основа, передумова підвищення активності навчання та виховання» [2].

Теоретико-прикладні аспекти взаємодії сім'ї і школи у вихованні дітей висвітлено в працях Т. Виноградової, О. Докукіної, Т. Кравченко, І. Мачуської, Л. Повалій, В. Постового, О. Пухти та інших. В роботах вчених П.Ф. Каптерєва, П.Ф. Лєсгафта, Н.І. Пірогова, Є.А. Покровського, І.А. Сікорського відзначена

роль сім'ї в підтримці психофізичного здоров'я дитини. Дослідження А.П.Савченко, О.І.Трухіна, О.І.Шпака дозволяють виокремити умови, котрі забезпечують ефективність фізичного виховання в школі завдяки співпраці з батьками: знання батьками своїх дітей; особистий приклад батьків, їх авторитет, характер стосунків у сім'ї; спільна діяльність, розумне спілкування; педагогічна культура батьків.

Особливе значення для встановлення ефективної взаємодії з батьками має період навчання дитини в початкових класах, коли батьки залюбки відвідують навчальний заклад, цікавляться навчанням і поведінкою дитини. Основна мета цієї роботи вбачається в – різнобічному вихованні, інтелектуальному й фізичному розвитку, моральному і психічному ствердженні особистості школяра [4].

До найпоширеніших форм фізичного виховання молодших школярів у сім'ї належать такі:

- Ранкова гігієнічна гімнастика;
- Фізкультурні паузи під час виконання домашніх завдань;
- Самостійні заняття фізичними вправами в домашніх умовах (силова, оздоровча гімнастика, різноманітні танцювальні рухи, аеробіка та ін.);
- Активний відпочинок на свіжому повітрі у вільний час. Влітку це їзда на велосипеді, плавання, різноманітні рухливі і спортивні ігри, взимку ходьба на лижах, катання на санках, ковзанах та ін.;участь разом з батьками у різноманітних змаганнях-конкурсах та вікторинах «Мама, тато, я - спортивна сім'я», «Сімейна олімпіада», «Міні-похід»;
- Сімейні походи (піші, лижні , велосипедні, водні) у вихідні дні та в канікулярний час разом із батьками це не тільки приємний відпочинок, але й можливість отримати фізичне навантаження та оволодіти різними руховими навичками. Прогулянка дозволяє до певної міри компенсувати тижневий дефіцит рухової активності;
- Загартовувальні процедури, які використовують після ранкової гімнастики або перед сном;
- Виконання домашніх завдань [1].

Дані форми роботи дають змогу вирішити питання педагогічної освіченості батьків, залучити їх до активної, постійної та цілеспрямованої виховної діяльності в процесі фізичного виховання дітей і, як результат, – створити умови розвитку культури взаємин молодших школярів у сім'ях.

Вже з перших днів перебування дитини в школі предметом посиленої уваги мають стати ділові товариські стосунки між сім'єю і школою для забезпечення ефективності фізичного виховання учнів. Педагогам необхідно зробити батьків кожного школяра прихильниками фізичної культури, а отже, своїми співниками. Для забезпечення ефективності фізичного виховання батькам бажано знати, який виховний вплив на дітей здійснюється на уроках фізичної культури і в позаурочний час. Такі знання потрібні для дотримання наступності й забезпечення єдиної педагогічної лінії щодо вимог до дитини. Тому так важливо систематично працювати з батьківським колективом щодо використання різноманітних форм роботи з фізичного виховання молодших школярів. У комплексі така робота дає добрі результати. А головний ефект полягає в тому, щоб діти полюбили фізкультуру – вони не просто з радістю приходили на заняття, красиво і правильно виконували вправи, а й охоче обговорювали все, що пов'язане з їхніми спортивними успіхами у сім'ї. У рухливих іграх, спортивних діях колективного характеру виховується почуття дружби, готовності до взаємодопомоги. Ускладнення завдань викликає у дітей бажання долати труднощі. Досягнення успіхів у складних діях дає їм позитивні емоції й розвиває наполегливість.

Функції батьків в організації фізичного виховання дітей можемо згрупувати таким чином:

- створення необхідних матеріально-технічних умов для занять удома;
- контроль і сприяння дотриманню дітьми режиму дня, правил особистої гігієни, загартування, виконанню ранкової гімнастики і домашніх завдань;
- особиста участь у змаганнях сімейних команд, днях здоров'я, спортивно-художніх вечорах, фізкультурно-художніх святах, іграх, розвагах, прогулянках;
- організація змагань та ігор на дитячих майданчиках за місцем проживання і в школі;

- виконання обов'язків громадських тренерів і суддів [6, с. 156].

Регулярні заняття фізичними вправами і спортом в межах сімейного побуту не тільки дозволяють вирішити оздоровчі, освітні і виховні завдання, але і, як відзначають багато авторів, зміцнюють сімейні відносини, позитивно впливають на дитячо-батьківську взаємодію. Крім того, загальновідомо, що фундамент здоров'я закладається в період внутрішньоутробного розвитку і в значній мірі залежить від здоров'я батьків. З цього виходить, що багато що визначається саме відношенням батьків до свого здоров'я і здоров'я майбутньої дитини, їх життєвою позицією у підтриманні здорового способу життя [3].

У школах доцільно використовувати різноманітні форми роботи вчителів фізичної культури з батьками, зокрема:

1. Виступи вчителя на загальношкільних батьківських зборах (не більше двох-трьох разів на рік) - можуть торкатись ролі сім'ї у фізичному вихованні дітей, засобів фізичного виховання в родині, завдань, що стояли перед учнями у зв'язку із сезоном, етапом роботи школи, зміною навчальних програм тощо. Усі лекції, доповіді, бесіди повинні закінчуватися практичними порадами.

2. Батьківські конференції (один раз на рік), які покликані показати існуючу практику фізичного виховання, досвід конкретних сімей, використовують також показові виступи дітей.

3. Заняття для батьків (впродовж року в кожному класі проводиться три-чотири), де обговорюються питання раціонального режиму дня і здорового побуту дітей, ранкової гімнастики і загартування організму, а також шляхи виховання любові до праці.

4. Змагання сімейних команд. Тут створюються сприятливі умови не тільки для всебічного фізичного розвитку і зміцнення здоров'я усіх учасників, а й для виховання правильних відносин у сім'ї. Основу сімейних змагань становлять естафети і командні ігри з почерговими діями учасників, де результати кожного члена сім'ї сумуються і таким чином впливають на розподіл місць. Такі змагання можуть бути частиною спортивно-художнього свята, днів здоров'я або самостійних занять під час відпочинку.

5. Уроки для батьків, а також відвідування уроків батьками невстигаючих і слабо встигаючих учнів. Ці уроки наочно показують, які вправи варто виконувати в домашніх умовах, які методичні прийоми можна при цьому використовувати.

6. Виступи лікарів і вчителів на підприємствах і за місцем проживання допомагають озброїти батьків знаннями і практичними вміннями. Тут можна також організувати постійно діючі консультпункти, влаштовувати вечори запитань і відповідей, зустрічі з цікавими людьми, що пропагують фізичну культуру і спорт як засіб оздоровлення і профілактики захворювань.

7. Тематичні виставки, які наочно показують користь занять фізичними вправами, популяризують методику самостійних занять [6].

Отже, співпраця сім'ї та школи, за умови її ефективної організації, може стати суттєвим важелем активізації залучення дітей до занять фізичною культурою.

Література:

1. Боднарчук О. Програма заходів взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні учнів першого класу : метод. посіб. Львів: [б. в.], 2012. 66 с.

2. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Київ: Радуга, 1994. с. 62.

3. Ким Т.К. Исходные предпосылки реализации специфических функций физической культуры в условиях семейного быта. Теория и практика физической культуры. 2009. № 9. С. 58-62.

4. Лисак І. Співпраця сім'ї та школи у процесі фізичного виховання школярів. Спортивний вісник Придніпров'я. 2012. №1. С. 59- 63.

5. Про освіту : Закон України. Закони України. Київ: Ін-т законодавства, 1996. Т. 1. С.414–432.

6. *Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина І.* Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2008. 248 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сліпко Г. Р.,

*магістр факультету початкової та мистецької освіти
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка*

Інтерпретація поняття «спрямованість особистості» залежить від підходу наукової школи, якої дотримуються автори. Існує значна кількість робіт, в яких спрямованість особистості розглядається: як мотиви, що визначають людську діяльність, детерміновану її цілями і завданнями (В.Г. Асєєв, Л.І. Божович, С.Л. Рубінштейн); як системоутворювальна властивість особистості, що обумовлює її психологічний склад, в якому виражаються цілі особистості, її мотиви, суб'єктивне ставлення до різних сторін дійсності (Б.Ф. Ломов); як значуща характеристика психології особистості, що виявляє себе в схильностях особистості до певної діяльності (Б.М. Теплов); один з компонентів структури особистості, що включає декілька пов'язаних ієрархією форм: переконання, бажання, інтерес, схильності, світогляд, ідеали (К.К. Платонов); як стержнева психологічна особливість особистості, що структурує всі інші властивості і прояви, що детермінує їх зміст, систему відносин людини зі світом (Ю.М. Забродін, Б.А. Сосновський). У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях (С.Х. Асадуллина, Г.М. Коджаспирова, Г.Б. Корсак, Т. Б. Михайлова та ін.) професійну спрямованість прийнято розглядати як один з видів спрямованості особистості, сутність якої розкривається через специфічний зміст певної діяльності. Науковці (А.А. Деркач, В.Г. Зазикін, А.А. Реан) розглядають професійну спрямованість як соціально обумовлену підструктуру особистості, пов'язану з прогресивним розвитком людини як суб'єкта професійної діяльності. Педагогічна спрямованість є різновидом професійної спрямованості особистості. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що до розуміння сутності

професійної спрямованості особистості існують такі підходи: інтерес і схильність до педагогічної діяльності (М.І. Дьяченко, Л.А. Кандилович, С.П. Крягжде, А.К. Маркова, Г.Н. Хромова та ін.); позитивне емоційно-ціннісне ставлення до професії вчителя (С.А. Зимичева, Н.В. Кузьміна, Я.Л. Коломинський, Т.П. Маралова, Г.А. Томілова та ін.); професійно-значуща якість особистості або компонент педагогічних здібностей (Ф.Н. Гоноболін, В.А. Крутецький, О.М. Леонтьєв, В.П. Симонов, В.А. Сластьонін, та ін.); система мотивів вибору педагогічної професії (І.Н. Алешина, Л.І. Мельникова, Л.М. Мітіна, Е.М. Нікіреєв, Н.Ю. Ткачова, І.В. Фастовець та ін.). Найбільш близькою для нас є позиція А.К. Маркової, яка розглядає професійну спрямованість особистості як інтегральну характеристику мотивації професійної діяльності, яка визнається усіма спонуканнями в мотиваційній сфері.

К.О. Андреева вказує, що найбільш важливим моментом в появі і збереженні професійної особистості являється третій рік навчання у вищих навчальних закладах [1, с. 8]. У науковій літературі основні підходи до дослідження шляхів і засобів формування професійної спрямованості майбутніх учителів на етапі навчання у вищих навчальних закладах представлено двома напрямками: 1) дослідження, спрямовані на вивчення і розробку шляхів, засобів і технологій формування професійної спрямованості особистості (С.А. Зимичева, Г.А. Томілова та ін.); 2) дослідження, присвячені визначенню різних передумов, які сприяють розвитку професійної спрямованості особистості (Т.П. Маралова, П.А. Шавір та ін.). К.О. Андреева визначає «професійну спрямованість майбутніх учителів початкової школи» як особистісне новоутворення студентського віку, що виражається в ієрархізованій динамічній системі мотиваційних комплексів, які стимулюють навчально-професійну діяльність, та визначають істотні особливості спрямованості їх діяльності [1, с. 9]. Ми поділяємо цю точку зору науковця. Специфіка діяльності вчителя початкової школи, на думку К.О. Андреевої, полягає в досягненні педагогом двоякої мети: з одного боку, – це вдосконалення дитячого інтелекту, а з іншого, – розвиток особистісних якостей [1, с. 9]. Дослідників (Л.І. Божович, Л.С. Виготський, А.В. Запорожець та ін.) пояснюють

наявність цієї специфіки сензитивними особливостями цього віку. Молодший шкільний вік створює різноманітні можливості для вирішення багатьох завдань морального розвитку (Л.І. Божович). У цьому віці закладається моральний фундамент особистості молодшого школяра, формуються моральні норми поведінки і стосунків дітей. Професійна спрямованість майбутніх учителів початкової школи, що є особистісним новоутворенням студентського віку, яке задається співвідношенням параметрів «рівень наявності професійних схильностей» і «мотивів вибору педагогічної діяльності» і виражається в переважній орієнтації на процес навчання, на процес виховання або в змішаній орієнтації, що припускає гармонійне їх поєднання. Орієнтація на процес виховання проявляється у схильності до роботи з молодшими школярами, прагненні до взаємодії з дітьми і щирому бажанні займатися педагогічною діяльністю. Орієнтація на процес навчання учнів включає схильність до практичної і дослідницької діяльності, прагнення викладати улюблений предмет, розширюючи і поглиблюючи свої знання в цій сфері. Змішана орієнтація, що гармонійно поєднує в собі як орієнтацію на процес навчання, так і на виховний процес, характеризується домінуванням власне-педагогічної спрямованості у поєднанні з предметною спрямованістю, і визначається мотивами розуміння і досягнення. Розгляд етапів і умов розвитку професійної спрямованості особистості показав, що період навчання у вищих навчальних закладах є основним етапом для її становлення, саме у студентському віці професійна спрямованість стає центральним особистісним новоутворенням. Взаємодія особистості і професійного середовища є обов'язковою умовою професіоналізації, що призводить до появи в структурі особистості нової підструктури, якою є професійна спрямованість особистості.

Література:

1. Андреева Е.А. Особенности развития профессионально-педагогической направленности личности будущих учителей начальных классов на этапе учебно-профессиональной подготовки : автореф. на соискание учен. степ. канд. психолог. наук : спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / Е.А. Андреева. –

М, 2012. – 20 с.

2. Богданова Р. А. Формирование профессиональной готовности будущих учителей начальных классов в процессе педагогической практики [Электронный ресурс] / Р.А. Богданова. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-professionalnoy>

3. Борисов А.А. Реализация здоровьесформирующих образовательных технологий в области педагогического образования /А. А. Борисов, Л.И. Сыромятникова, Л.П. Борисова // Молодой ученый. – 2012. – № 6. – С. 375-377.

4. Єфімова В.М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Єфімова Валентина Михайлівна. – Ялта, 2012. – 560 с.

5. Скрипай Т.Н. Формирование эмоционально-волевой культуры будущих учителей начальной школы: эстетотерапевтический аспект [Электронный ресурс] / Т.Н. Скрипай. – Режим доступа : // http://www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article-&article_id=10001550.

6. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе / Н.К. Смирнов. – М. АПКТИ, 2003. – 270 с.

7. Summerfield, L.M. Preparing classroom teachers for developing ealth instruction. (Digest No. EDO-SP-2001-8). Washington, 2001. DC: ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education. ED 460 128.

8. Syrek E. Promocja zdrowia poprzez edukację zdrowotną w systemie kształcenia ogólnego dzieci i młodzieży – współczesna potrzeba i konieczność. W: Zdrowie. Kultura Zdrowotna, Edukacja. Perspektywa społeczna i humanistyczna. Tom III. Lisicki T, (red.). Gdańsk: AWFIS w Gdańsku; 2009: 17–24.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОЇ ШКОЛІ УКРАЇНИ

Чиркіна С.В.

викладач фортепіано, концертмейстер

Канівський коледж культури і

мистецтв

м.Канів, Україна

Дистанційне навчання грає досить важливу роль сьогодні в Україні. Розробка дистанційних курсів вимагає від їх авторів постійного підвищення педагогічної кваліфікації, а процес модернізації сучасної освіти невід'ємно пов'язаний із широким застосуванням інформаційно-комунікативних технологій(ІКТ) в освітньому процесі.

Одним з основних підходів, що зробили дистанційну освіту популярною, була ідея поліпшення обслуговування студентів, надання їм зручних умов навчання. При цьому реалізується маркетинговий підхід. Системний підхід надає можливість вирішати протиріччя вибору між масовістю навчання, необхідної для зниження витрат, і якістю. Як показали дослідження кампанії Nuclear Elektrik, технологія дистанційної освіти дозволяє знизити витрати на навчання в 2,5 рази при тому ж рівні якості [1,-24-vid-17.06.2013].

Серед методів обслуговування відзначається модульна побудова програм з піврічних курсів, що дозволяє студентові формувати свою індивідуальну програму навчання.

Найбільш важлива підсистема дистанційної освіти -система контролю. Сучасна дистанційна освіта відходить від тестової системи. Важливу роль відіграє надання студентам можливості самоконтролю. Потужна технологічна та методологічна база дистанційної освіти грає важливу роль для його розвитку дистанційної освіти, де основна перевага-унікальна доступність[2.-с.348]. Інша перевага дистанційної освіти – практичність навчання. Третя перевага

дистанційної освіти-низькі відносні витрати на навчання. Четверта перевага дистанційної освіти-це висока мобільність. Дистанційна освіта має максимально ощадне ставлення до вільного часу студента, не витрачається багато часу. Всі ці особливості дистанційного навчання дають ефект у взаємодії, якісно новій формі навчання. В майбутньому, якщо спиратись на прогнозування фахівців з American Educational Research Association, дві третини всього навчання буде здійснюватися дистанційно. Дистанційна освіта стає гідною альтернативою традиційній й в окремих сферах, у корпоративній і державній, йому будуть віддавати явну перевагу, оскільки це єдиний спосіб швидкого навчання при мінімальних витратах[3.-с.198].

Отже, у вищій школи дистанційна освіта продовжить доповнювати традиційний очний варіант навчання, і в більшості випадків найбільш доцільним залишиться змішане навчання, коли одні курси, залежно від їхньої специфіки, вивчаються традиційним образом, а інші- дистанційно.

Література:

1.Дистанційне навчання -це сучасно [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://mon.gov.ua/comments/17415-distantsiyne-navchannya-tse-suchasno.-gazeta-osvita-ukrayini-24-vid-17.06.2013>.

2.Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навч. пос. /Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко; за ред. Р.С. Гуревича.- Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012.

3.Кадемія М. Ю. Використання сервісів соціальних медіа в навчальному процесі ВНЗ : Блоги, Веб-квести, Блог-квести: навч.пос. / М. Ю. Кадемія.- Вінниця: ТОВ фірма «Ландо», 2013.

ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ КАРАНТИНУ

*Шастко І.М.**доцент кафедри суспільних наук
Івано-Франківського національного технічного
університету нафти та газу
м. Івано-Франківськ, Україна*

Сьогодні увесь світ опинився в умовах, коли потрібно об'єднатися для вирішення важливих проблем, які хвилюють людство. Потрібно долучатися до цих процесів і виходити за межі не лише національних кордонів, а і у власних уявленнях та звичках. Усі ми стоїмо на порозі великих випробувань та змін, і усвідомлення цього допоможе нам зробити необхідний крок до оновлення сфери науки.

Професійний розвиток вченого передбачає постійне вдосконалення, основою якого має бути дослідження актуальних тем і проблем, обмін і переймання досвіду у вчених з інших країн та публікаційна активність. Незважаючи на карантинні умови, віддалену роботу, ми повинні активно збирати і готувати інформацію, практичні поради, стежити за новинами та спілкуватися, тим самим продовжувати розвивати сферу науки.

Завдяки сучасним інформаційним технологіям науковцям відкривається доступ до моніторингу та активного розвитку в Інтернет- площині. Світова глобалізація набуває швидких темпів, і новітні технології входять у наше життя. Тому сучасному вченому варто активно підтримувати технологічний процес, не залишатися осторонь, тому що імплементація прогресу змінює та виводить світ на вищі сходи еволюції.

У зв'язку із непередбачуваною ситуацією карантину, найбільш ефективним є використання в навчальному процесі технологій дистанційного навчання, який використовується, а зараз набуває вдосконалення та практичності.

Дистанційне навчання у ХХІ ст. стало найефективнішою системою підготовки і безперервної підтримки високого кваліфікаційного рівня фахівців, особливо це відчутно сьогодні, у ситуації карантину.

Мова іде про технології, які реалізуються із застосуванням сучасних інформаційних мереж, що дозволяють здійснювати процес навчання на відстані, без особистого контакту між викладачем і студентом [1].

Основне завдання викладача координувати роботу студента, планувати і розробляти спеціальні завдання і рекомендації. На відміну від традиційної освіти, при використанні дистанційних технологій увага звернена на студента, а функція викладача не лише подати інформацію, але і підтримати, скерувати, допомогти її засвоїти [2]. Дистанційне навчання повинно доповнювати традиційне новими можливостями, а саме, забезпечити швидкість оновлення знань, які надходять із інформаційних ресурсів, бути наближеним до спеціальних потреб та розширити адиторію викладача.

Таким чином, система дистанційної освіти впевнено займає своє місце в системі освіти, доводить, що при грамотній організації, може забезпечити якісні знання і відповідати вимогам сучасного суспільства.

Література:

1. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школе.- Донецк: ДОННТУ, 2002.-397с.
2. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник /- К.; Міленіум, 2008.-324с.

